

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою ЗУІ
Протокол № 2 від „28” лютого 2024 р.
Ф-КДМ-3

Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

Кафедра педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління
закладом освіти

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота

МОНІТОРИНГОВА ДІЯЛЬНІСТЬ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ ЗАКЛАДУ
ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ
ЯКІСТЮ ОСВІТИ

БЕЗКАРАВАЙНА ІННА ВАСИЛІВНА

Студентки II-го курсу
Освітня програма: 011 Освітні, педагогічні науки
Ступінь вищої освіти: магістр

Тема затверджена Вченою радою ЗУІ
Протокол № _____ від _____ року

Науковий керівник:

СИЛАДІЙ Іван Михайлович,
доктор педагогічних наук, професор

Завідувач кафедру:

Біда Олена Анатоліївна,
доктор педагогічних наук, професор

Робота захищена на оцінку _____, «__» _____ 2025 року

Протокол № _____ / 2025

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою ЗУІ
Протокол № 2 від „28” лютого 2024 р.
Ф-КДМ-3

Міністерство освіти і науки України

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

**Кафедра педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління
закладом освіти**

Кваліфікаційна робота

**МОНІТОРИНГОВА ДІЯЛЬНІСТЬ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ ЗАКЛАДУ
ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ
ЯКІСТЮ ОСВІТИ**

Ступінь вищої освіти: магістр

Виконала: студентка II-го курсу

БЕЗКАРАВАЙНА ІННА

Освітня програма: 011 Освітні,
педагогічні науки

Науковий керівник: **СИЛАДІЙ І.М.,**

доктор педагогічних наук, професор

Рецензент: **ТЯГУР В.М.,**

кандидат педагогічних наук, доцент

Берегове
2025

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою ЗУІ
Протокол № 2 від „28” лютого 2024 р.
Ф-КДМ-3

Ukrajna Oktatási és Tudományügyi Minisztériuma
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
Pedagógia, Pszichológia, Tanító, Óvodapedagógia, Oktatás- és Intézményvezetés Tanszék

**A MONITORING MINT A MINŐSÉGBIZTOSÍTÁS ESZKÖZE A
KÖZÉPFOKÚ OKTATÁSI
INTÉZMÉNYEK ALAPISKOLÁIBAN**

Magiszteri munka

Képzési szint: mesterképzés

Készítette: Bezkaravajna Inna

II. évfolyamos hallgató

Képzési program: 011 Oktatás és pedagógia tudományok

Témavezető: Sziládij Iván

Pedagógiai tudományok doktora, professzor

Recenzens: Tyahur László

Pedagógiai tudományok kandidátusa, docens

Beregszász – 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	12
1.1 Теоретичні основи управління якістю діяльності початкової школи.....	12
1.2 Моніторингова діяльність: сутність та види.....	19
Висновки до розділу 1.....	29
РОЗДІЛ 2. МЕТОДОЛОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ МОНІТОРИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ОСВІТИ.....	32
2.1 Методологічні аспекти моніторингової діяльності.....	32
2.2 Критерії оцінювання моніторингової діяльності у початковій школі.....	43
Висновки до розділу 2.....	51
РОЗДІЛ 3. ОЦІНКА ТА ШЛЯХИ РОЗВИТКУ МОНІТОРИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	54
3.1 Оцінка ефективності моніторингової діяльності у початковій школі закладу загальної середньої освіти як інструмента управління якістю освіти.....	54
3.2 Формування Положення про моніторинг якості освіти та освітньої діяльності в закладі.....	71
Висновки до розділу 3.....	78
ВИСНОВКИ.....	80
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	94

TARTALOM

BEVEZETÉS.....	6
1. FEJEZET : AZ ÁLTALÁNOS KÖZÉPOKTATÁSI INTÉZMÉNY ÁLTALÁNOS ISKOLÁBAN A MINŐSÉGIRÁNYÍTÁS KUTATÁSÁNAK ELMÉLETI ÉS MÓDSZERTANI VONATKOZÁSA Az ÁLTALÁNOS KÖZÉPOKTATÁSI INTEZMÉNYEKBEN.....	12
1.1 Az általános iskolai tevékenység minőségirányításának elméleti alapjai.....	12
1.2 Monitoring tevékenység: lényege és típusai.....	19
Az 1. fejezet következtetései.....	29
2 FEJEZET : AZ ÁLTALÁNOS KÖZÉPKOKTATÁSI INTÉZMÉNY ÁLTALÁNOS ISKOLÁBAN A MONITORING TEVÉKENYSÉG KIALAKÍTÁSÁNAK MÓDSZERTANI FELTÉTELEI MINT MINŐSÉGIRÁNYÍTÁSI ESZKÖZ.....	32
2.1 A monitoring tevékenység módszertani vonatkozásai.....	32
2.2 Az általános iskolai monitoring tevékenység értékelési szempontjai.....	43
A 2 fejezet következtetései	51
3 FEJEZET: A MONITORING TEVÉKENYSÉGÉNEK ÉRTÉKELÉSE, FEJLESZTÉSI MÓDJA AZ ÁLTALÁNOS KÖZÉPKOKTATÁSI INTÉZMÉNY ÁLTALÁNOS ISKOLÁBAN, MINT AZ OKTATÁSMINŐSÉGIRÁNYÍTÁSÁNAK ESZKÖZE A KORSZERŰ KÖRÜLMÉNYEKBEN.....	54
3.1 Az általános középfokú oktatási intézmény általános iskolájában végzett monitoring tevékenység eredményességének értékelése, mint az oktatás minőségének irányítási eszköze.....	54
3.2 Az intézményben folyó oktatás és nevelési-oktatási tevékenység minőségének nyomon követésére vonatkozó szabályzat megalkotása.....	71
Következtetések a 3. fejezethez.....	78
KÖVETKEZTETÉSEK.....	80
HASZNÁLT FORRÁSOK JEGYZÉKE.....	94

ВСТУП

Моніторингова діяльність у початковій школі стає невід'ємною частиною сучасного освітнього процесу, особливо в умовах постійного реформування освіти та підвищених вимог до якості навчання. Вона виступає важливим інструментом управління, який дозволяє забезпечити систематичний контроль та коригування освітньої діяльності, спрямованої на досягнення високих стандартів.

Моніторингова діяльність дає змогу вчасно виявляти та аналізувати як сильні, так і слабкі сторони освітнього процесу. Це дозволяє адміністрації та педагогічному колективу оперативно реагувати на виклики, вносити корективи та вдосконалювати методи навчання. У початковій школі, де закладаються основи знань та навичок, моніторинг особливо важливий, адже на цьому етапі формується база для подальшого навчання.

Моніторинг навчальних досягнень учнів дає можливість впроваджувати диференційований підхід до навчання. Аналіз результатів дозволяє виявляти індивідуальні потреби учнів, що сприяє кращій адаптації освітнього процесу до рівня та стилю навчання кожної дитини. Це, своєю чергою, підвищує мотивацію учнів та сприяє їх успішному розвитку.

У сучасних умовах зростає значення інклюзивної освіти, і моніторингова діяльність є ключовим інструментом для оцінки та покращення умов навчання для дітей з особливими освітніми потребами.

Спостереження освітньої діяльності також сприяє підвищенню кваліфікації педагогічного складу. Аналіз результатів дозволяє виявляти потреби вчителів у додатковій підготовці, проводити необхідні тренінги та семінари, що сприяє підвищенню професійного рівня педагогів – це особливо важливо в умовах постійних змін у педагогіці та введення нових освітніх технологій.

Відстеження і оцінювання діяльності дозволяє налагодити ефективний зворотний зв'язок з батьками, інформуючи їх про успіхи та труднощі їхніх

дітей у навчанні. Це сприяє підвищенню довіри батьків до школи, їх активній участі у виховному процесі та створенню сприятливого психологічного клімату.

Спостереження надає адміністрації школи точні та об'єктивні дані для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Це дозволяє не лише підвищувати ефективність освітнього процесу, але й раціонально використовувати ресурси, планувати подальші кроки в розвитку школи та забезпечувати її стійке функціонування.

Моніторингова діяльність у початковій школі є надзвичайно актуальним інструментом управління якістю освіти. Вона не лише допомагає забезпечувати відповідність освітнього процесу сучасним стандартам, але й сприяє всебічному розвитку учнів, підвищенню професійної компетентності вчителів та ефективному управлінню освітнім закладом. У сучасному світі, де якість освіти є одним із ключових факторів успішного розвитку суспільства, моніторингова діяльність стає необхідною умовою для досягнення високих результатів у навчанні та вихованні підростаючого покоління.

Об'єкт дослідження – моніторингова діяльність у початковій школі закладу загальної середньої освіти.

Предмет дослідження – моніторингова діяльність у початковій школі закладу загальної середньої освіти як інструмент управління якістю освіти.

Метою дослідження – оцінка та пошук шляхів розвитку моніторингової діяльності у початковій школі закладу загальної середньої освіти як інструмент управління якістю освіти в сучасних умовах.

Дослідницькі питання:

1. Визначити теоретичні основи управління якістю діяльності початкової школи;
2. Охарактеризувати моніторингову діяльність: її сутність та види;
3. Охарактеризувати методологічні аспекти моніторингової діяльності;
4. Представити критерії оцінювання моніторингової діяльності у

початковій школі;

5.Виконати оцінку ефективності моніторингової діяльності у початковій школі закладу загальної середньої освіти як інструмента управління якістю освіти;

6.Сформувати Положення про моніторинг якості освіти та освітньої діяльності в закладі.

Гіпотеза дослідження: ефективність моніторингової діяльності у початковій школі може впливати на покращення якості освіти через забезпечення постійного контролю та аналізу навчального процесу, виявлення проблемних аспектів та вчасне прийняття заходів щодо їх вирішення. Моніторингові дані можуть надати шкільному керівництву об'єктивну інформацію про стан освіти та рівень досягнень учнів, що дозволить удосконалити педагогічний процес, а також вплинути на розвиток педагогічної та методичної майстерності вчителів. Оцінка ефективності моніторингової діяльності може сприяти збільшенню відповідальності за результати навчання, створенню стимулів для професійного зростання педагогічного колективу та забезпеченню високої якості освіти у початковій школі.

Методи дослідження: індукції, дедукції, аналізу, синтезу, анкетування, узагальнення.

BEVEZETÉS

Az általános iskolai monitorozás tevékenysége (adatgyűjtési és értékelési tevékenység) a modern oktatási rendszer szerves részévé vált, különösen a folyamatos oktatási reformok és a minőségi követelmények emelkedő mértéke által diktált szükségszerűség révén. E tevékenység elengedhetetlen vezetői eszközként funkcionál, mely lehetővé teszi az oktatási folyamat színvonalának elérését, annak rendszeres felügyeletén és szükséges módosításain keresztül.

A monitorozás nem csupán az oktatás erősebb és gyengébb pontjainak időben történő feltárását, hanem azok alapos elemzését is biztosítja. Továbbá lehetőséget kínál az iskolai adminisztráció és a pedagógusok számára, hogy rugalmasan reagáljanak a felmerülő kihívásokra, gyors kiigazításokat hajtsanak végre és folyamatosan finomítsák oktatási módszereiket. Különösen fontos szerepe van az általános iskolában, ahol a tudás és készségek alapvető pillérei kerülnek lefektetésre, hiszen ezen szakaszok során formálódik a jövőbeli továbbtanulás alapja.

A tanulók teljesítményének folyamatos nyomon követése lehetőséget ad a tanulás differenciált megközelítésének megvalósítására. Az eredmények alapos elemzése segít feltárni a tanulók egyéni szükségleteit, ezáltal biztosítva, hogy az oktatási folyamat jobban igazodjon a gyermekek eltérő szintjéhez és tanulási stílusához. Ezzel növekszik a tanulók motivációja és elősegíti sikeres fejlődésüket.

A modern oktatási környezetben, ahol az inkluzív nevelés szerepe folyamatosan erősödik, a monitorozás kulcsfontosságú eszközként szolgál a sajátos nevelési igényű gyermekek tanulási feltételeinek értékelésében és azok folyamatos javításában.

Az oktatási tevékenységek figyelemmel kísérése nem csupán a tanári kar szakmai fejlődéséhez, hanem annak folyamatos tökéletesítéséhez is hozzájárul. Az eredmények gondos elemzése lehetőséget ad arra, hogy feltárjuk a pedagógusok további képzési szükségleteit, és ennek megfelelően szemináriumok, szakmai tréningek szervezésére kerüljön sor. Ez a folyamat elősegíti a tanárok tudásának

bővítését, ami elengedhetetlen a pedagógiai gyakorlat állandó változásai és az új oktatási módszerek, technológiák alkalmazásának tükrében.

A monitorozás nemcsak az oktatás színvonalát emeli, hanem segít a szülőkkel való kölcsönös kapcsolat kialakításában is. Lehetőséget biztosít arra, hogy a pedagógusok tájékoztassák a szülőket gyermekeik előrehaladásáról, sikereikről és nehézségeikről. Ezzel megerősödik a szülők iskolába vetett bizalma, és elmélyül az oktatási folyamatban való aktív részvételük, amely kedvező pszichológiai légkört teremt, alapot adva a gyermekek sikeres fejlődéséhez.

A monitorozás révén az iskolavezetés pontos, objektív adatokhoz jut, amelyek segítik a megalapozott vezetői döntések meghozatalát. Ez nem csupán az oktatás hatékonyságát növeli, hanem hozzájárul az erőforrások okos és gazdaságos felhasználásához, az iskola fejlődésének következő lépéseinek megtervezéséhez, és biztosítja az intézmény fenntartható működését is.

Az általános iskolai tevékenységek monitorozása kiemelt szerepet játszik az oktatás minőségének irányításában. Nem csupán a modern oktatási normáknak való megfelelést szolgálja, hanem hozzájárul a tanulók átfogó fejlesztéséhez, a pedagógusok szakmai kompetenciájának növeléséhez, valamint az iskola hatékony vezetéséhez. A mai világban, ahol az oktatás minősége kulcsfontosságú a társadalom sikeres fejlődésében, a monitorozás elengedhetetlen eszközként szolgál ahhoz, hogy a fiatalabb generációk oktatásában és nevelésében a legjobb eredményeket érjük el.

A kutatás tárgya - egy általános középfokú oktatási intézmény általános iskolájában végzett tevékenységek monitorozása.

A kutatás tárgya - az általános középfokú oktatási intézmény általános iskolájában folyó monitoring tevékenység, mint az oktatás minőségének irányításának eszköze.

A kutatás célja - az általános középfokú nevelési-oktatási intézmény általános iskolájában folyó monitoring tevékenység értékelése és fejlesztésének módja, mint az oktatás minőségének korszerű körülmények között történő irányításának eszköze.

Kutatási kérdések:

1. Az általános iskolai tevékenység minőségirányításának elméleti alapjainak meghatározása.
2. A monitoring tevékenység jellemzése: lényege, típusai;
3. Megismertetni a monitoring tevékenységek módszertani vonatkozásait;
4. Az általános iskolai monitoring tevékenység értékelési szempontjainak bemutatása;
5. Az általános középfokú nevelési-oktatási intézmény általános iskolájában végzett monitoring tevékenység eredményességének értékelése, mint az oktatás minőségének irányítási eszköze;
6. Szabályzatot alkotni az intézményben folyó oktatás és nevelési-oktatási tevékenység minőségének ellenőrzéséről.

Kutatási hipotézis: az általános iskolai monitoring tevékenység eredménye befolyásolhatja az oktatási minőségének javítását az oktatási folyamat folyamatos ellenőrzésének, elemzésének biztosításával, valamint , a problémás szempontok feltárásával és azok megoldására irányuló kellő időben történő intézkedésekkel.

A monitorozási adatok objektív információkat szolgáltathatnak az iskolavezetésnek az oktatás állapotáról és a tanulók teljesítményének szintjéről, ami lehetővé teszi a pedagógiai folyamat javítását, valamint befolyásolja a tanárok pedagógiai és módszertani készségeinek fejlődését. A monitoring tevékenységek hatékonyságának értékelése hozzájárulhat a tanulási eredményekért való felelősség növeléséhez, ösztönözheti a tanári kar szakmai fejlődését, és biztosíthatja a magas színvonalú általános iskolai oktatást.

Kutatási módszerek: indukción, dedukción, elemzésen, szintézisen, kérdőíven, általánosításon.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

1.1 Теоретичні основи управління якістю діяльності початкової школи

Система освіти є частиною соціальної сфери, тому управління освітньою сферою є одним із видів соціального управління. Будь-які тенденції в соціальних і соціально-гуманітарних науках пов'язані з багатьма змінами соціальних інститутів, систем і процесів. Тому, в першу чергу, важливо удосконалити державну/громадську систему управління освітою, удосконалити законодавчу та нормативно-правову базу, що контролює діяльність як адміністративних структур та навчальних закладів і удосконалити освітній процес.

Управління якістю загалом і якістю освіти як об'єктом управління зокрема – це певний вид діяльності, що характеризується цілепокладанням (визначенням цілей цієї діяльності), системністю, спрямованістю на потреби споживачів, що базується на певних принципах. Організація діяльності виконує кілька завдань і в основному реалізується за допомогою загальних і специфічних методів впливу на керований об'єкт.

Комплексне управління якістю освіти полягає в управлінні зв'язком між доктриною освіти, соціальним інститутом освіти, освітніми системами та логікою суспільного розвитку до соціоприродного виміру.

Метою управлінської діяльності щодо забезпечення якості освіти може бути система освіти в цілому або на окремому рівні (наприклад, регіон, галузь) або частини: загальної середньої, вищої, дошкільної, професійно-технічної та інших, або загальнодержавної, регіональної (обласної, місцевої тощо), за досягненням певних заданих показників якості [21-22].

Сьогодні якість – це поняття, яке впливає на потреби всіх. Сучасне

життя пред'являє інші вимоги до якості продукції, та послуг. Якість допомагає бути конкурентоспроможними та виживати в сучасних умовах. Тому створення системи управління якістю має велике значення в діяльності будь-якого суб'єкта. Впровадження сучасних систем управління якістю може створити позитивний імідж, сприяти якості та успішності діяльності [2; 14].

Сфера освіти останнім часом привертає увагу багатьох вітчизняних науковців та експертів. Насамперед, інтеграція України в загальноєвропейський і світовий освітній простір пов'язана з рівними предметними правами. Основну частину нормативно-правової бази з питань освіти в Україні становлять Конституція України та інші нормативно-правові акти України з питань освіти. Законом України «Про освіту» проголошено, що освіта є запорукою інтелектуального, духовного, фізичного і культурного розвитку особистості, успішної соціалізації, економічної безпеки, розвитку єдиного суспільства, спільних цінностей, культури і держави [12]. Для молодшої людини освітній процес – це не лише період активного здобуття знань, пов'язаних з майбутньою професійною діяльністю, а й період утвердження професійних пріоритетів і вибору, формування світоглядних орієнтирів.

Підсумовуючи, слід зазначити, що система освіти, її зміст і структура змінюються з розвитком суспільства відповідно до сучасних викликів. Через суспільну потребу в подальшій освіті сьогодні склалася особлива ситуація, в якій самоосвіта набуває більшого значення як для суспільства в цілому, так і для конкретної особистості. Метою освітнього процесу є підготовка компетентних, висококваліфікованих фахівців національного та міжнародного ринку праці для відповідної галузі (у сфері вищої освіти) та суміжних галузей чи секторів суспільного життя [15].

Забезпечення якісної освіти на всіх рівнях, оцінювання її ефективності та управління якістю є одним із головних завдань освіти в Україні, яке є не лише освітнім чи суто науковим, а й має соціальні, політичні та адміністративні аспекти.

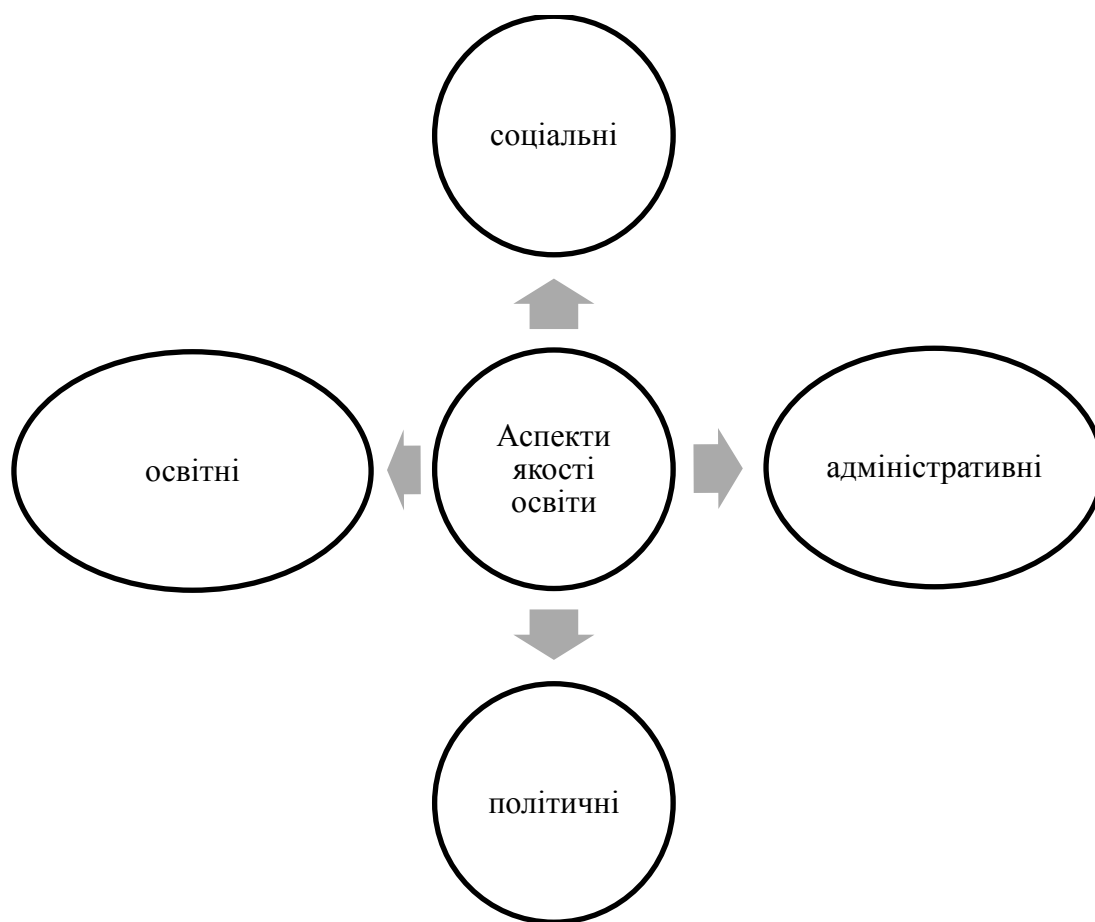

Рис. 1.1. Аспекти якості освіти

Як політична категорія якість освіти на певному етапі розвитку акумулює в собі принципи державної освітньої політики та основні стратегічні напрями розвитку національної системи освіти зі світовими тенденціями. Як соціальна категорія вона відображає суспільні ідеали виховання та окреслює загальноосвітні цілі, визначені законом і формально закріплені в державних стандартах. Як управлінська категорія вона визначає стратегії впливу на окремі показники функціонування системи освіти та обирає зміни та шляхи її розвитку.

Як освітня категорія якість освіти залежить від наступних характеристик, які представлено на рис. 1.2.

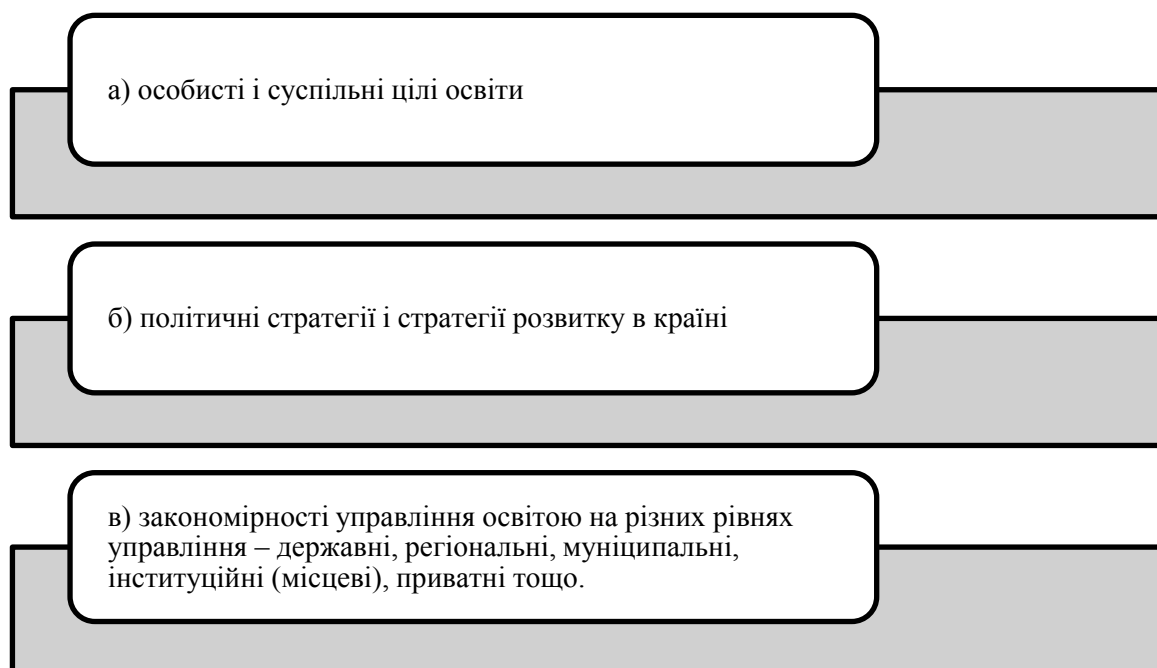

Рис. 1.2. Складові частини характеристики поняття «освіта»

Якість освіти визначається як рівень відповідності освітніх результатів очікуванням різних суб'єктів (учнів, учителів, батьків, роботодавців, суспільства в цілому) або поставленим ними освітнім цілям і завданням.

Якість освіти зазвичай пов'язана зі змістом і формою навчального процесу. Якість у навчальному процесі можна визначити як абсолютне і відносне поняття. Водночас абсолютне поняття «якість освіти» пов'язане з деякими характеристиками та станом навчального закладу. Якість також можна використовувати як відносне поняття [1].

Як відносне поняття якість має два аспекти:

- 1) дотримання стандартів;
- 2) відповідність запитам.

Освітні послуги та рівень отриманої освіти можна визначити як здатність відповідати вимогам роботодавців (замовників). Сьогодні якість освіти розглядається як сукупна, комплексна, системна, універсальна характеристика, яка включає декілька параметрів (рис. 1.3).

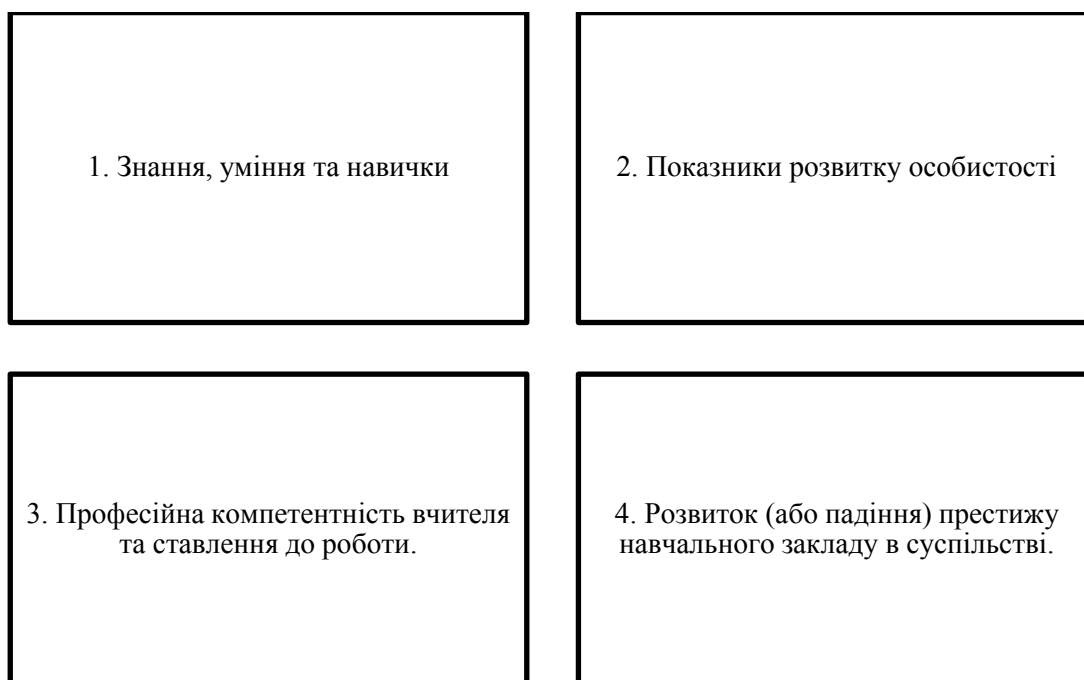

Рис. 1.3. Освіта як сукупна, комплексна, системна, універсальна характеристика

1. Знання, уміння та навички. При цьому знання вважаються результатом пізнання людиною навколишнього світу. Здібності визначаються як здатність індивіда ефективно виконувати певну діяльність на основі знань, отриманих у змінених або нових ситуаціях. Здібності – це здатність виконувати будь-які дії автоматично, без елементарного контролю [3].

2. Показники розвитку особистості, а саме: розумовий, емоційний, інтерес, мотивація особистості, рівень розвитку пізнавальних потреб та інтересів, сформованість стійкої мотивації до навчання, рівень творчості, здатність самовизначатися в усьому, бути суб'єктом виховання та розвитку, а також рівень морального, фізичного, екологічного та іншого розвитку.

3. Професійна компетентність вчителя та ставлення до роботи.

4. Розвиток (або падіння) престижу навчального закладу в суспільстві.

Якість освіти забезпечується взаємодією таких елементів:

- 1) якість отримання клієнтом освітніх послуг;
- 2) якість надавача освітньої послуги;

- 3) якість процесу надання освітніх послуг;
- 4) рівень задоволеності споживачів освітніми послугами.

Політика підвищення якості освіти реалізується в усій освітній діяльності в Україні: дошкільній, шкільній, вищій та професійній освіті [34].

Теоретичні основи управління якістю діяльності початкової школи охоплюють кілька ключових аспектів, які впливають на процеси організації, моніторингу та вдосконалення освітньої діяльності.

1. Системний підхід

- визначення цілей та завдань: управління якістю в початковій школі базується на чіткому визначенні освітніх цілей, що відображають суспільні, державні та індивідуальні потреби;
- взаємодія компонентів системи: освітня діяльність розглядається як система, яка включає такі компоненти, як учні, вчителі, методичні матеріали, освітнє середовище, адміністративне управління тощо;
- зворотній зв'язок: системний підхід передбачає постійний моніторинг та оцінку результатів діяльності, щоб вчасно коригувати освітній процес.

2. Процесний підхід:

- організація процесів: управління якістю розглядається через призму ефективної організації освітніх процесів, де кожен етап діяльності від початкового до фінального має бути чітко спланований та організований;
- постійне вдосконалення: основою цього підходу є принцип постійного вдосконалення (цикли Демінга PDCA - Плануй, Виконуй, Перевірй, Дій).

3. Особистісно орієнтований підхід:

- індивідуалізація навчання: врахування індивідуальних потреб, здібностей та інтересів учнів у процесі навчання. це передбачає адаптацію освітнього процесу під особливості кожного учня;
- формування компетентностей: основним завданням є розвиток ключових компетентностей учнів, що забезпечує їх готовність до подальшого навчання і життя.

4. Критеріально-орієнтований підхід:

- визначення критеріїв якості: управління якістю передбачає визначення конкретних критеріїв та показників, за якими буде оцінюватися якість освітнього процесу (успішність, рівень знань, розвиток навичок);
- оцінка результатів: здійснюється постійний контроль і оцінка результатів освітнього процесу, що дозволяє своєчасно виявляти проблеми та розробляти стратегії для їх вирішення.

5. Організаційно-управлінський підхід:

- розподіл обов'язків: чітке визначення ролей та обов'язків адміністрації, вчителів та інших учасників освітнього процесу;
- лідерство та мотивація: формування ефективної системи лідерства, яка включає в себе мотивування педагогічного колективу на досягнення високих стандартів якості.

6. Моніторинг та оцінювання:

- постійний моніторинг: важливою складовою управління якістю є регулярне проведення моніторингу освітнього процесу, аналіз даних та прийняття на їх основі обґрунтованих рішень;
- оцінювання якості освіти: використання різних методів оцінювання (тестування, анкети, спостереження) для оцінки якості навчання та виховання [6].

Отже, система освіти є важливою складовою соціальної сфери, тому ефективне управління освітою є одним із основних напрямів соціального управління. Сучасні зміни в соціальних і соціально-гуманітарних науках вимагають удосконалення управлінських механізмів, зокрема через вдосконалення законодавчої та нормативно-правової бази, що контролює діяльність освітніх закладів та адміністративних структур, а також освітнього процесу в цілому.

Управління якістю освіти – це системна діяльність, яка спрямована на досягнення певних цілей, відповідність потребам учасників освітнього процесу та постійну адаптацію до сучасних вимог. Комплексний підхід до

управління якістю освіти забезпечує зв'язок між освітніми доктринами, соціальними інститутами освіти та глобальними тенденціями розвитку суспільства.

Якість освіти є важливим поняттям, яке враховує потреби не тільки учнів, але й роботодавців та суспільства в цілому. Вона розглядається як сукупність показників, що включають знання, уміння, навички, мотивацію учнів, а також професійну компетентність вчителів. Важливою складовою є також престиж навчального закладу та рівень задоволеності учасників освітнього процесу.

Управління якістю освіти має на меті постійне вдосконалення освітніх процесів, зокрема через системний підхід, моніторинг, оцінювання та впровадження інновацій. Важливими елементами цього процесу є індивідуалізація навчання, формування компетентностей, а також ефективне лідерство та мотивація педагогічного колективу.

У зв'язку з інтеграцією України в європейський та світовий освітній простір, важливо продовжувати роботу над покращенням якості освіти на всіх рівнях – від дошкільної до вищої освіти, забезпечуючи рівний доступ до освітніх послуг для всіх громадян. Ця діяльність потребує комплексного підходу, включаючи розвиток інфраструктури, підвищення кваліфікації педагогів та впровадження сучасних технологій управління освітнім процесом.

1.2 Моніторингова діяльність: сутність та види

Проблема моніторингу в освіті сьогодні є надзвичайно актуальною, оскільки саме моніторингові дослідження дають можливість цілісно відслідковувати реальність освіти. Але важливо не лише контролювати навчання, а й аналізувати та прогнозувати його поступовий динамічний розвиток.

Метод моніторингу (як сукупність прийомів, методів спостереження за

процесом функціонування та розвитку навчального закладу для виявлення відповідності бажаним або прогнозованим результатам, а також для виправлення виявлених проблем і розбіжностей розвитку освітньої системи; дозволяє створити інформаційну базу для управління навчальним закладом.

Тому моніторинг – це не лише джерело інформації в освітньому закладі, а й метод, який допомагає розвивати освітню систему, який допомагає показати сутність і важливість управлінської діяльності, що покращує освітній процес і результати процесу [9].

Дослідження дозволяють:

- адміністрації внести корективи за гнучкою складовою навчального плану на наступний навчальний рік. Визначення умов, які найкраще впливають на психічний розвиток учнів та пізнання тенденцій розвитку навчального закладу;
- визначити вчителям основні здібності кожного учня, їх співвідношення кількісних показників над середніми показниками;
- потенційні можливості учня, якщо він має ресурси в конкретній галузі, підтримувати їх, розвивати, закладати основу для формування стійкого інтересу до інтелектуальної та творчої діяльності в майбутньому.

При правильному визначенні мети, завдань і методів реалізації моніторингові дослідження допоможуть підвищити рівень результативності та ефективності управлінської діяльності, забезпечити продуктивність і зростання.

Кінцевим результатом моніторингу є виявлення та наукове обґрунтування раціональних шляхів підвищення ефективності та результативності роботи. Моніторинг є універсальним інструментом управління для збору, зберігання, обробки та поширення інформації про діяльність освітньої системи, визначення ситуації та прогнозування прогресу [50].

Моніторингова діяльність є важливою складовою управлінського процесу, спрямованою на постійне спостереження, оцінку та аналіз різних

аспектів діяльності організації чи системи, з метою виявлення відхилень, проблем і можливостей для покращення. У сфері освіти, зокрема, моніторинг є інструментом для контролю якості освітнього процесу та його вдосконалення.

Метою моніторингу є виявлення та моніторинг тенденцій розвитку якості освіти в країні, окремих державах, навчальних закладах, перевірка та оцінка відповідності фактичних результатів освітньої діяльності поставленим цілям. Причини відхилення від цілей.

Якість освіти є показником, який визначає ефективність системи освіти будь-якої держави на будь-якому етапі розвитку.

Якість освіти – це сукупність характеристик навчальної програми, освітньої теорії та практики, яка відповідає сучасним вимогам і може задовольнити освітні потреби окремих осіб, суспільства та влади. Для підвищення якості освіти необхідні постійні дослідження та розробки, головною метою створення системи моніторингу освіти є збір, обробка, зберігання та поширення інформації про освітню систему чи окремих осіб, оцінка та аналіз показників на кожному рівні; створення, поширення та доведення цієї інформації до громадськості, користувачів різноманітних освітніх послуг, посилення управлінських заходів щодо показників якості освіти, прогнозування розвитку [10].

Моніторинг якості освіти в широкому розумінні – від збору, обробки, зберігання та розповсюдження інформації про стан освіти, інтерпретації зібраних фактів та динаміки та основних тенденцій її розвитку та вироблення науково обґрунтованих рекомендацій для прийняття управлінських рішень щодо підвищення ефективності діяльності освітньої галузі.

Такі дослідження є надійним інструментом для аналізу різних аспектів навчального процесу. Вони дозволяють отримати реальну картину ефективності інновацій, напрямків плану розвитку навчального закладу, якості знань учнів тощо.

Функції моніторингу в освіті:

- визначення якості навчальних досягнень учнів, рівня їх соціалізації;
- вивчення зв'язку між успішністю учнів і соціальними умовами їхнього життя, результатами праці вчителів, рівнем соціального захисту, моральними установками, питаннями, цінностями тощо;
- оцінка якості кадрового, навчально-методичного, матеріально-технічного, лабораторного забезпечення та оснащення навчальних закладів;
- оцінка впливу державних освітніх стандартів, освітніх програм, організації роботи шкіл і класів, методично-технічного оснащення та інших факторів на навчально-виховний процес;
- досліджувати надання освіти та успішність на основі соціального статусу та аналізувати політику держав щодо гарантування надання освіти та підвищення її якості;
- зменшити виявлення (і навіть нейтралізацію) факторів, що впливають на хід і результати освітніх реформ;
- порівняння результатів діяльності навчальних закладів і освітніх систем для визначення найкращих шляхів їх розвитку [13].

Як інструмент контролю якості він включає в себе наступне:

- визначення системи стандартів, індикаторів та показників якості освіти;
- вибір відповідних методів оцінки приладу та процедур вимірювання;
- проведення моніторингових досліджень для моніторингу якості освіти.

Цілями моніторингу якості освіти можуть бути:

- а) система освіти (загальна середня, професійна, вища, національна чи державна, регіональна, муніципальна);
- б) процеси (управлінський, масово-виховний процес, навчальний процес у цілому та різні ланки на різних рівнях державного управління освітою: процес морально-трудового виховання, процес підготовки дітей до школи;
- в) зміст освіти;

г) рівень і якість сформованості навчальних досягнень, процес і результати формування життєвих засад і здатності до самостійного життя після закінчення навчання тощо;

д) діяльнісний (трудовий, навчальний, управлінський);

д) події (освіта, вчительська майстерність та інші) [17].

Серед найпоширеніших підходів, що використовуються для побудови реалістичної моделі моніторингу, а саме визначення категорій об'єктів, відкритих для процесів моніторингу, насамперед можна назвати наступний:

– ефективний підхід, який передбачає лише спостереження за категоріями, що об'єднують об'єкти, що є результатом процесу навчання;

– системний підхід, що розширює аспекти моніторингу процесів в освіті, об'єднуючи три категорії: ресурсний аспект, тобто категорію, яка об'єднує ресурси, що використовуються в освіті (фінансові, людські тощо); категорія, яка об'єднує аспекти, пов'язані з процесом навчання; категорія, до якої входять предмети, які є результатом навчального процесу.

Теми моніторингу:

а) органи державного контролю за діяльністю навчальних закладів;

б) належний рівень моніторингових послуг;

в) дирекція навчального закладу, рада закладу, адміністративна колегія;

г) органи державної влади та місцевого самоврядування.

Основні принципи:

– узгодженість нормативно-правового, організаційного та методичного забезпечення діяльності органів контролю;

– об'єктивність отримання та обробки даних, у тому числі максимальне виключення особистих оцінок, створення рівних умов для всіх учасників дослідження в процесі перевірки якості підготовки, врахування всіх результатів;

– складність дослідження різних аспектів навчального процесу, аналізу процесу та отриманих результатів;

– безперервність і тривалість спостережень за умовами навчання;

- своєчасність отримання, обробки та використання об'єктивної інформації про якість освіти;
- перспективність запланованих удосконалень, орієнтованих на вирішення актуальних завдань розвитку освіти;
- гуманістична спрямованість моніторингу – створення середовища доброзичливості, довіри, поваги до особистості, висока сприятливість, позитивний мікроклімат, неможливість використання результатів досліджень для здійснення будь-яких репресивних заходів;
- прозорість та швидке доведення результатів досліджень до відповідних адміністративних органів, громадськості та зацікавлених міжнародних установ [24].

Види моніторингу на рівні навчального закладу:

- за виміром освітніх цілей: практичні, тактичні, стратегічні.
- за рівнем освіти: вступний або вибірковий, середній або академічний, підсумковий або завершальний.
- охоплення об'єкта спостереження: локальне, вибіркове, суцільне.
- за організаційними формами: індивідуальна, групова, фронтowa.
- рівні управління навчальним процесом: адміністративний, розпорядчий, навчальний, студентський.
- суб'єктивні види спілкування: соціальний (зовнішній), колективний контроль, внутрішня перспектива.
- залежність від часу: попередження, поточний.
- періодичність процесів: одноразові, періодичні, систематичні.
- на основі використовуваних інструментів: стандартизований, нестандартизований, матричний [27].

Ми погоджуємося з підходом науковців, які наголошують на таких елементах моніторингової діяльності:

- формальний та інституційний (визначено мету та функцію нагляду);
- аналітико-діагностичний (стандартні методи вимірювання якості освіти налагоджені та приведені в задані умови, обрано методи обробки,

зберігання та розповсюдження даних);

- оперативно-технологічний (дані збираються відповідно до процесу моніторингу з використанням обраних методів та інструментів, отримані результати виконуються кількісно та якісно);

- діагностика (аналізуються результати виконаної роботи, пояснюється рівень реальних досягнень у підвищенні якості освіти, порівнюється з нормативними показниками, встановлюються причини порушень, розробляються стратегії корекційно-розвивальної роботи);

- прогностичний (прогнозування тенденцій якості освіти здійснюється на основі обстеження та аналізу причинно-наслідкових зв'язків фактичної ситуації. Готується план організаційно-виховних корекційних заходів, приймаються відповідні рішення) [48];

- діагностично-технологічний (отримання та аналіз даних про результати діяльності організації, визначення її ефективності, розробка технології вирішення виявлених проблем);

- рефлексивно-оцінювальний (мета і результат діяльності пов'язані між собою, оцінюється результат спільної діяльності, хід додаткових кроків у постановці мети, вибір методів тощо). Хоча цей підхід базується на експертній оцінці, розробка інструментів оцінки спеціально для стандартів якості дозволяє кількісно визначити якість будь-якої управлінської діяльності [47];

- експертне судження використовується для визначення важливості кожного критерію та вимоги [49].

Типи моніторингу залежно від того, хто його виконує:

1. Внутрішній моніторинг здійснюється членами шкільної групи моніторингу. Мета: ефективність управлінської діяльності, навчально-виховної діяльності, дослідно-експериментальної та науково-методичної діяльності, атестація педагогічних працівників тощо. Результати призначені лише для внутрішнього використання. Не всі анонуються, деякі використовуються без публічного оприлюднення.

2. Зовнішній моніторинг здійснюється незалежними установами (МОН України, Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України, Інститут педагогіки України, Відд. науки і освіти облдержадміністрації та ін.) на основі освітньої статистики.

Види моніторингу за цілями:

- контроль узгодженості управління – підкреслює важливу роль вчителів і фінансування школи в демонстрації того, що існуюча освіта відповідає певним стандартам. Якщо заклад освіти відповідає критеріям, визначеним за різними показниками, це автоматично підтверджує відповідний рівень діяльності.

- діагностичний моніторинг визначає рівень навчальних результатів учнів з окремих предметів навчального плану за допомогою різноманітних тестів і методик, наприклад, рівень навчальних результатів учнів тощо.

Рівні моніторингу в закладі освіти:

- індивідуальні (навчальні, адміністративні). На цьому рівні суб'єкти мають загальноосвітню та професійну підготовку, свої соціально-професійні та життєві навички, навички мислення тощо.

- локальний (наприклад, у ліцеї). На цьому рівні відбувається оцінка учасників освітнього процесу щодо якості освіти, мети досягнення поставлених цілей шляхом контролю на державному рівні вимог відповідного рівня освіти та коригування стратегії розвитку з урахуванням соціальної, освітньої основи, економічних та інших показників. Моніторинг на локальному рівні виконує роль самоконтролю, а результати використовуються для внутрішніх потреб ліцею. Головна мета таких досліджень – зібрати інформацію для розробки стратегій і методів удосконалення діяльності закладу, освітнього процесу та освітнього процесу кожного учасника. На цьому етапі даються психолого-педагогічні рекомендації, спрямовані на корекцію навчальної роботи та організацію індивідуальної роботи [11].

Етапи моніторингу:

1. Визначення мети та завдань дослідження;
2. Визначення об'єктів дослідження;
3. Розрахунок і формування вибірки;
4. Визначення критеріїв та показників оцінювання;
5. Вибір методів дослідження та загальна статистична інформація.

II етап. Розробка інструментів;

1. Розробка інструментів вимірювання (тести, анкети, їх затвердження, отримання стандартизованих інструментів);
2. Підготовка навчально-методичних матеріалів для координаторів та учасників дослідження всіх рівнів;
3. Вибір статистичних і математичних методів обробки та розрахунку результатів дослідження;
4. Вибір загальної форми статистичної інформації.
5. Провести дослідження:
 - експериментальне дослідження (підготовка учасників, їх інструктаж);
 - обробка результатів, пошук та аналіз помилок, оцінка помилок;
 - фундаментальні дослідження.
6. Обробка та узагальнення отриманих результатів.
7. Аналіз та інтерпретація результатів дослідження:
 - зведення статистичної інформації;
 - виявлення факторів впливу;
 - виявлення взаємозв'язку між факторами впливу;
 - оцінка отриманих аналітичних результатів, їх інтерпретація, підготовка висновків;
 - підготовка пропозицій щодо корекційної роботи, усунення негативних ситуацій, створення освітньої політики;
 - публікація результатів досліджень [26].

Отже, моніторинг в освіті сьогодні є надзвичайно важливим інструментом для оцінки та розвитку навчальних процесів. Це не тільки

спосіб контролю за навчанням, а й ефективний механізм для прогнозування та оптимізації процесів, що допомагає визначити напрямки для вдосконалення освітньої системи. Важливо, щоб моніторинг не обмежувався лише збиранням даних, а й включав аналіз тенденцій, виявлення проблем і можливостей для покращення.

Метод моніторингу дозволяє створювати надійні інформаційні бази для управління навчальними закладами. Це дає можливість оперативно коригувати навчальні плани, сприяє розвитку здібностей учнів, а також дозволяє враховувати індивідуальні потреби кожного учня, зокрема їх потенціал для розвитку в конкретних галузях.

Правильне визначення мети та завдань моніторингу, а також вибір адекватних методів і інструментів допомагають підвищити ефективність управлінської діяльності. Завдяки моніторинговим дослідженням можна отримати чітке уявлення про рівень розвитку освітньої установи, ефективність інновацій та можливості для подальшого розвитку.

Моніторинг є потужним інструментом для оцінки якості освіти та її розвитку на різних рівнях – від загальнодержавного до конкретного навчального закладу. Він дозволяє виявити слабкі місця в освітній системі, забезпечити постійний зворотний зв'язок і дає можливість для своєчасного реагування на зміни в освітньому процесі.

Основні функції моніторингу включають визначення якості навчальних досягнень, оцінку соціальних і психологічних умов для розвитку учнів, а також вивчення впливу різних факторів на освітній процес. Важливим є також аналіз матеріально-технічного та кадрового забезпечення навчальних закладів, що є основою для подальших удосконалень у процесі навчання.

Моніторинг має різноманітні підходи й інструменти для збору та обробки інформації, а також для оцінки ефективності освітнього процесу. Він включає формальні та інституційні аспекти, а також аналітично-діагностичні та прогностичні методи. Визначення відповідних інструментів і методик є важливим етапом для забезпечення об'єктивності та точності

моніторингових досліджень.

Успішне впровадження системи моніторингу в освіті потребує підтримки з боку адміністрації, професіоналів та органів державного управління. Це дозволить не лише оцінювати поточний стан освітнього процесу, а й прогнозувати його розвиток, удосконалюючи систему освіти в цілому.

Висновки до розділу 1

Отже, дані теоретичні основи слугують базою для створення ефективної системи управління якістю в початковій школі, що сприяє підвищенню рівня освіти та успішності учнів.

Моніторингова діяльність охоплює такі основні аспекти:

- постійне спостереження: збирання та аналіз даних про функціонування певної системи або процесу у реальному часі;
- оцінка ефективності: вимірювання ступеня досягнення запланованих результатів та відповідності процесів установленим стандартам і критеріям;
- виявлення проблем: виявлення відхилень від плану або стандартів та визначення причин цих відхилень;
- коригувальні дії: розробка та реалізація заходів для усунення виявлених проблем та покращення якості діяльності;

Моніторингова діяльність може бути класифікована за різними критеріями:

1. За об'єктом моніторингу:

- освітній моніторинг: оцінка якості освітнього процесу, досягнення навчальних цілей, ефективність навчальних програм;
- фінансовий моніторинг: контроль за використанням фінансових ресурсів, ефективність витрат;
- екологічний моніторинг: спостереження за станом навколишнього середовища, вплив діяльності організації на довкілля;

- соціальний моніторинг: оцінка соціальної складової діяльності, задоволеність персоналу, стейкхолдерів.

2. За періодичністю:

- постійний (регулярний) моніторинг: здійснюється на постійній основі для безперервного контролю за процесами та їх динамікою;
- періодичний моніторинг: проводиться в певні проміжки часу (щорічно, щоквартально), наприклад, для підготовки звітності або прийняття стратегічних рішень;
- разовий моніторинг: виконується одноразово для оцінки конкретного аспекту або події, наприклад, вивчення результатів впровадження нового проекту.

3. За методами проведення:

- кількісний моніторинг: заснований на зборі та аналізі кількісних даних (оцінки, статистика, показники);
- якісний моніторинг: включає аналіз якісних аспектів діяльності, таких як думки, оцінки, поведінкові патерни, що отримуються через інтерв'ю, анкети, спостереження.

4. За рівнем проведення:

- внутрішній моніторинг: здійснюється всередині організації самостійно для оцінки власної діяльності;
- зовнішній моніторинг: виконується зовнішніми організаціями або експертами для незалежної оцінки.

4. За метою моніторингу:

- формативний моніторинг: спрямований на оперативне виявлення та усунення недоліків в процесі роботи для поліпшення кінцевого результату;
- сумативний моніторинг: здійснюється для підбиття підсумків діяльності та оцінки її загальної ефективності.

Моніторинг дозволяє забезпечити:

- високу якість освітнього або іншого процесу через своєчасне виявлення проблем та внесення коригувань.

- обґрунтованість управлінських рішень на основі реальних даних та аналізу.
- підвищення прозорості та відповідальності організації перед зацікавленими сторонами.
- сприяння постійному вдосконаленню та інноваціям у діяльності організації.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДОЛОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ МОНІТОРИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ОСВІТИ

2.1 Методологічні аспекти моніторингової діяльності

Як зазначалося, якість освіти як мета дослідження є предметом дослідження багатьох наук: філософії, політології, менеджменту, економіки, освіти, психології та інших. З погляду теорії та практики управління освітою якість є об'єктом управлінського впливу на суб'єкти державного управління (систему органів державного управління освітою), суспільство та освітній процес. Якість освіти характеризується соціальними стандартами, нормами та стандартами, які повинні бути виконані на певному етапі розвитку. Це основна характеристика освітньої системи, що відображає ступінь відповідності результатів праці та навчального процесу умовам контролю та суспільним вимогам, суспільним і особистим потребам. Сучасне розуміння категорії якості освіти базується на підходах теорії менеджменту. У цьому випадку процес управління освітою передбачає переведення наявної якості на задані (певні) характеристики та стандарти на конкретний стан. Останнім етапом будь-якого управлінського циклу є визначення мети розвитку освітньої системи чи окремого органу та того, наскільки ефективним було управління [25].

Для вирішення цього завдання необхідно створити спеціальний метод, організаційно-функціональна структура якого дозволяє виконувати такі завдання. Такий мультидисциплінарний комплексний метод може бути використаний для створення бази даних для аналізу всієї системи освіти на будь-якому рівні, від національного до інституційного. Існує національна система оцінки ефективності освітньої політики та оцінки ефективності управління освітою, розробки та прийняття управлінських рішень на різних

рівнях системи державного управління освітою, моніторингу якості освітніх закладів.

Успіх цього завдання вимагає виконання наступних умов:

- забезпечення незалежності системи моніторингу якості ЗЗСО;
- юридичне оформлення в Україні, основні функції та юрисдикція служби моніторингу;
- створення ланки персоналу (екзаменаційні експерти, аналітики освітньої політики, спеціалісти з оцінювання освіти тощо);
- участь у міжнародних моніторингових дослідженнях для порівняння результатів розвитку системи освіти України;
- забезпечення системності, перспективності та моніторингу шляхом планування наступних напрямків досліджень;
- чіткий і бажаний результат досягнення мети в параметрах і категоріях, які можна виміряти з високою надійністю і точністю;
- формування сучасної системи статистики освіти, показники та критерії оцінки якості системи освіти, порівняння показників з міжнародними системами;
- розробка спеціальних точних і надійних засобів і сучасних технологій вимірювання основних характеристик і показників якості, що забезпечує точність і достовірність інформації про ситуацію;
- наявність надійного методу з сучасними технологіями оцінювання та стандартизованими методами для проведення систематичних загальних досліджень з різних проблем у сфері освіти;
- створення бази даних про основні показники розвитку системи освіти, сумісної з іншими базами даних (охорона здоров'я, соціальний захист, економічний розвиток тощо) [22; 31].

Моніторинг якості освіти, як наукове дослідження освітніх проблем і результатів реалізації освітньої політики, ґрунтується на певних наукових засадах у його організації та здійсненні – закономірностях, методах і технологіях, що забезпечують можливість отримання об'єктивної та

достовірної інформації, яка може бути використана для висновків і прийняття управлінських рішень.

Організаційно-методичні основи систем контролю якості освіти, особливо початкової школи, являють собою певні теорії та умови, які визначають правила, принципи, алгоритми, методи забезпечення функціонування систем контролю якості освіти.

Аналіз наукових праць підтвердив наявність різних точок зору дослідників на перелік структурно-методичних, організаційно-національних, національних, дидактичних та інших умов, що визначають критерії формування якісних моделей моніторингу окремих підрозділів.

Встановлено, що існують принципові відмінності в організаційно-методичних засадах побудови вітчизняних регіональних, локальних моделей та національних систем моніторингу якості освіти. Така ситуація пов'язана з різницею у розумінні мети та можливостей педагогів і керівників освіти всіх рівнів щодо виявлення проблем освітньої галузі та побудови стратегії лідерства, а також браком фахівців, які б проводили моніторинг та оцінку якості; навчально-відповідне матеріально-технічне, технологічне та методичне (обладнання) забезпечення цієї системи тощо.

На нашу думку, ці розбіжності зумовлені відсутністю єдиної концепції (концептуального підходу, бачення) побудови системи управління якістю в Україні та технології її впровадження, яка базуватиметься на загальновідомому визначенні сутності категорія якості [32].

Організаційно-методичні основи систем контролю якості освіти включають такі елементи:

- концептуальні – визначення концептуальних положень і моделей (морфологічних, структурних і функціональних) побудови системи моніторингу якості освіти на різних рівнях;
- забезпечення функцій, принципів та стандартів роботи системи контролю якості загальної середньої освіти;
- формально-правовий – визначення суб'єктів спостереження, їх

правового статусу та повноважень

- технологія – розробка технології моніторингу, особливостей організації алгоритму та контролю якості навчання;
- розробка методики створення систематично-коректних тестів, розробка методики розрахунку комплексних показників, що свідчать про якість освіти на різних рівнях управління системою освіти.

Базовим, принциповим моментом розробки організаційно-методичних засад побудови систем моніторингу, на нашу думку, є розробка концептуальних положень щодо мети освіти, сутності якості освіти. На їх основі в подальшому будуть визначені концептуальна, морфологічна, структурно-функціональна та інші моделі моніторингу якості освіти як системи та процесу, тематика реалізації, а також напрями діяльності та принципи організації. Саме цей блок елементів задає умови для визначення переліку показників і критеріїв оцінювання досягнутих результатів навчання, методів і прийомів збору й обробки даних [42-43].

Моніторингові дослідження в основному проводяться в такі етапи (рис. 2.1):

Рис. 2.1. Етапи моніторингових досліджень

I етап (діагностика): результати обстеження порівнюються з останніми за попередній рік дослідження. Аналіз проводиться поелементно. На семестр готуються виправні заходи. Коригування робочих планів результатів моніторингу. Удосконалення календарних планів роботи;

II етап: узагальнюються та інтерпретуються отримані результати; Варіативність рівня навчальних досягнень визначається за результатами проміжної контрольної-екзаменаційної роботи. Оцінюється ефективність коригувальних дій. Планування корекційних заходів для виявлення мінливості індивідуальних досягнень. Результати моніторингу використовуються для прийняття управлінських рішень щодо покращення стану викладання предметів [44].

III рівень (підсумковий): узагальнення загальних результатів ефективності, проведення порівняльного аналізу отриманих результатів з показниками вихідного та наступного контролю.

Результати моніторингу: написання аналітичних звітів, вироблення методичних рекомендацій та прийняття управлінських рішень.

Серед використовуваних методів моніторингу – анкетування; тест моніторинг виховної діяльності в закладах освіти; аналіз документів; статистична інформація про стан системи освіти, інші методи.

Тому практичні завдання моніторингу визначають не лише якість навчального процесу, а й якість знань, умінь і навичок учнів, творчі здібності учнів, розвиток особистості учнів.

Моніторинг здійснюється шляхом отримання даних безпосередньо від учасників дослідження (у письмовій та/або електронній формі). Моніторинг здійснюється за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, у тому числі хмарних сервісів. Під час дослідження учасники дослідження можуть використовувати фронтальну, групову або індивідуальну роботу [22; 37].

Освіта є унікальним засобом виживання людини в інформаційну епоху. У якості освіти зацікавлені всі: учні – навчальні досягнення прокладають шлях до успіху в житті; батьки – допомогти дитині пізнати себе в реальному

житті; викладачі – ефективно планувати та розвивати свою професійну компетентність та вміння.

Комплексне управління якістю освіти – це спільна діяльність, яка не може бути здійснена окремими особами, але вимагає спільних зусиль для побудови комплексної системи надання. Дуже важливою частиною цього положення є адміністративна підтримка. Виконавши метод збору даних, ми отримуємо наступні результати.

1. Дирекції школи та методичній раді кожні 6 місяців надаватиметься конкретна інформація про рівень навченості учнів та причини недостатньої ефективності навчально-виховного процесу (за потреби по кожному учню).

Це дає змогу:

- прийняття ефективних управлінських рішень та прогнозування ситуації на наступний рік;

- методична рада школи та методичні об'єднання мають можливість планувати роботу з кожним учителем, методичним об'єднанням, групою учнів, класом, окремими дітьми; надання консультацій як індивідуального, так і загального характеру;

- підвищувати кваліфікацію вчителів з окремих предметів, використовуючи системні матеріали протягом багатьох років, прогнозувати необхідні дії вчителів під час викладання комплексних навчальних предметів;

- надання рекомендацій щодо формування річного навчального плану з урахуванням виховної характеристики роботи школи.

2. Підвищення кваліфікації створює ситуацію, коли викладач сам дає незалежну об'єктивну оцінку своєї роботи, визначає шлях професійної діяльності, шукає нові технології, відвідує курси підвищення кваліфікації та відкриті лекції своїх колег.

3. Освітній моніторинг дозволяє батькам, учням та класним керівникам побачити реальну картину можливостей, які відкриває перед молоддю сучасна освіта [36].

Впроваджуючи моніторинг на різних рівнях управління: адміністративному, освітньому, учнівському, у кожному навчальному процесі можна значно підвищити якість освіти кожної школи та ефективність роботи навчального закладу в цілому.

Очікувані результати:

- створити в школі інформаційну базу для прийняття ефективних управлінських рішень на основі комплексного вивчення системи показників якості освіти;
- підвищення якості аналізу та результатів досліджень у навчальних закладах області, планування роботи освітян за результатами досліджень;
- підвищити рівень наглядової компетентності національних службовців різних категорій у рамках їхньої діяльності.

В умовах модернізації національної освіти це важливо, що дозволяє вчасно максимально усунути неправильні розрахунки та підготувати стратегію подальшого розвитку освіти.

Моніторинг у навчальному закладі дає можливість з'ясувати причини, що затримують навчальний процес на перших етапах, а також дозволяє керівництву навчального закладу самостійно вирішувати освітні проблеми.

Тому проведення освітнього моніторингу сприяє позитивним змінам та мотивує учасників освітнього процесу до якісних змін. В результаті налагоджується та координується діяльність усіх учасників процесу; проходить удосконалення всіх планів школи щодо організації та здійснення навчально-виховного процесу з метою підвищення його якості; відбувається подальше вдосконалення, самовдосконалення, підвищення рівня самоорганізації учасників навчально-виховного процесу; покращення взаємовпливу та взаєморозуміння на всіх рівнях: батьки – учень – вчитель – адміністрація; динамічний розвиток мотивації учасників навчально-виховного процесу для підвищення якості шкільної освіти [39].

Сучасна школа має свою структуру, статут, клас учнів і вчителів, тому це освітня система, яка потребує досконалої системи управління.

Відомо, що якість навчального процесу залежить не лише від компетентності вчителя та рівня підготовки учнів, а й від якості навчального процесу та управління. У зв'язку з цим перед адміністрацією школи поставлено завдання щодо самооцінки роботи навчального закладу, стимулювання творчості педагогів, підвищення ефективності їх роботи, підвищення лідерських якостей на всіх рівнях школи. .

В початковій школі має бути розроблений алгоритм впровадження моніторингових досліджень (рис. 2.2.).

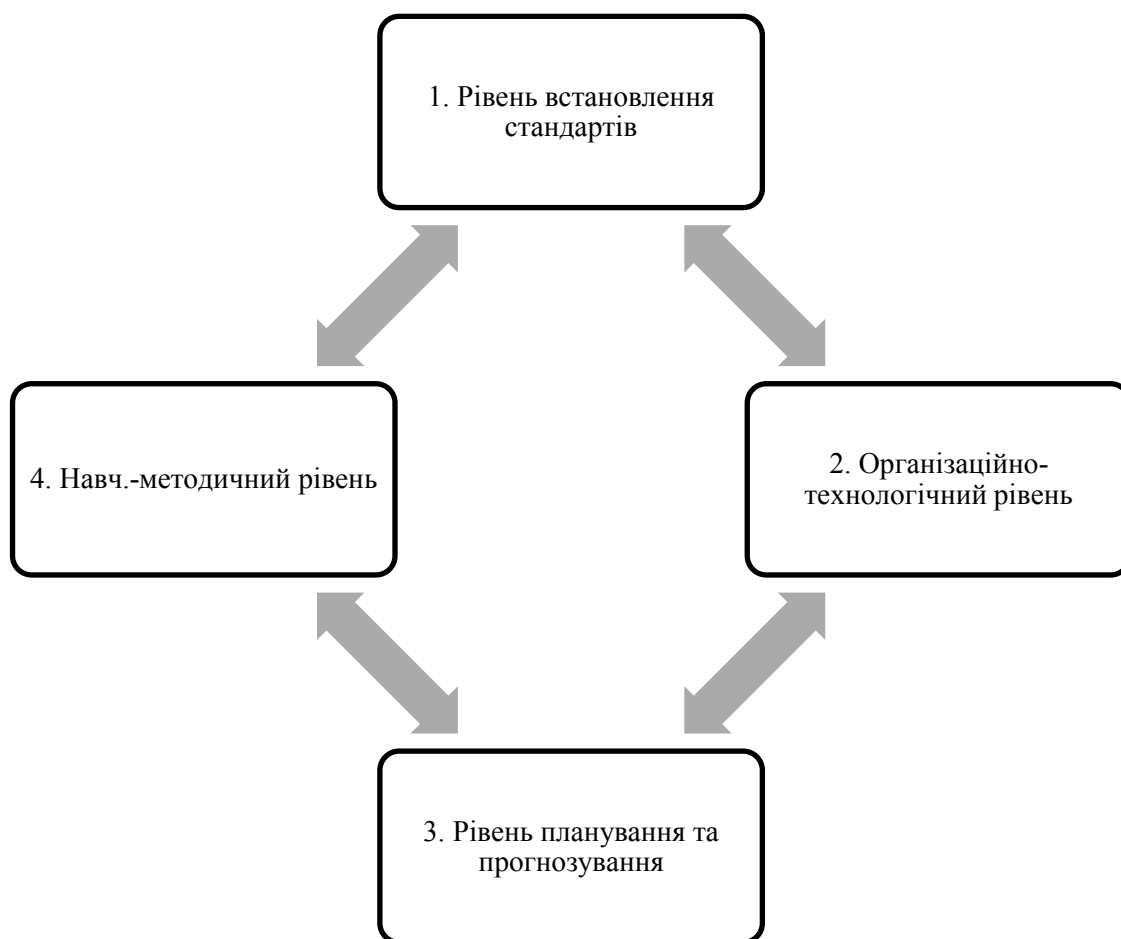

Рис. 2.2. Алгоритм впровадження моніторингових досліджень

1. Рівень встановлення стандартів

1.1. Відповідно до вимог, відображених у провідних нормативних документах у сфері середньої освіти, підготовлено та затверджено положення

про контрольні дослідження якості освіти за метою, діяльністю та основними напрямками.

1.2. Відбувається нарада, на якій приймають рішення про створення служби внутрішньошкільного моніторингу, яка б затвердила нормативно-правову базу моніторингової діяльності та визначила права та обов'язки всіх учасників, а також прийняли заздалегідь підготовлений проект рішення [40].

1.3. Керівник закладу (заступник директора з НВР) видає відповідні накази:

- Наказ про створення шкільної моніторингової служби;
- Накази про організацію та результати різних видів моніторингу, що можуть проводитися згідно річного плану школи;
- Наказ в кінці навчального року за результатами моніторингових досліджень протягом року.

2. Організаційно-технологічний рівень

Як показує практика, використання інформаційних технологій економить час директора на збір, обробку, аналіз та узагальнення інформації.

Засоби ІКТ (Google Drive) мають певні переваги в організації та проведенні моніторингу:

- підвищення ефективності навчально-виховного процесу;
- можливість управління, використовуючи результати попередньої діяльності;
- прийняття ефективних управлінських рішень;
- підвищення об'єктивності в оцінюванні діяльності вчителя та учнів;
- ефективне управління пізнавальною діяльністю учнів;
- можливість прийняття виважених рішень щодо підвищення ефективності навчання;
- оперативний доступ до організаційної інформації щодо діяльності навчального закладу;
- економія як матеріальних, так і людських ресурсів;

- вільний час для вирішення важливих питань;
- зменшення обсягу регулярної роботи.

3. Рівень планування та прогнозування

3.1. Контрольне планування означає передбачення конкретних дій, спрямованих на вирішення конкретних освітніх і навчальних завдань.

3.2. До річного плану роботи закладу слід включити розділ «Моніторинг якості освіти» або різноманітні моніторингові дослідження, пов'язані з темами річного плану.

3.3. Навчання та план виховної роботи Моніторинг дослідження можуть проводити також заступники директора відповідно до посадових обов'язків та річних планів.

4. Навч.-методичний рівень

Для належного проведення моніторингу важливо забезпечити теоретичну та практичну підготовку всіх учасників, чітко дотримуватися всіх принципів, визначити завдання, знати структуру та виконувати всі кроки.

Виходячи з обраного об'єкта, загальний план проведення контрольного дослідження повинен мати певну послідовність дій, обов'язкових для будь-якого дослідження якості освіти [16].

Методологічно обґрунтований підхід до моніторингової діяльності забезпечує:

- високу якість та надійність отриманих результатів;
- можливість порівняння та аналізу даних у динаміці;
- підвищення ефективності управління через своєчасне прийняття рішень на основі об'єктивної інформації;
- формування науково обґрунтованих рекомендацій для вдосконалення процесів та систем.

Якщо чітка система моніторингу основних процесів у навчальному закладі не організована, то система управління має бути динамічною і навчальний заклад має охоплювати різні рівні управління: управління школою (адміністративний моніторинг) і в результаті цієї діяльності – якість

роботи вчителів, управлінська діяльність вчителів у навчально-виховному процесі (навчальний моніторинг) і, як результат, – рівень навченості учнів та самоорганізації вчителів.

Методологія моніторингової діяльності є фундаментом для побудови ефективної системи оцінки та покращення якості діяльності в будь-якій сфері, зокрема в освіті.

Отже, якість освіти є однією з основних тем досліджень у різних наукових дисциплінах, зокрема філософії, політології, менеджменту, економіки, освіти, психології та інших. У контексті управління освітою, якість виступає як об'єкт управлінського впливу, і вона визначає ефективність освітнього процесу та його відповідність соціальним вимогам і стандартам.

Моніторинг якості освіти має бути комплексним процесом, що включає організаційно-методичні засади, які охоплюють визначення концептуальних положень, принципів і стандартів. Це дозволяє ефективно проводити дослідження та оцінку якості освіти на різних рівнях – від національного до інституційного. Створення таких систем, як моніторинг освітньої політики, управлінські рішення, та їхній аналіз через дані, є основою для підвищення якості освіти.

Підвищення ефективності моніторингу може бути досягнуте шляхом створення спеціальних інструментів і технологій для оцінки характеристик і показників якості освіти. Важливим аспектом є забезпечення незалежності системи моніторингу та участь у міжнародних дослідженнях, що дозволяє порівнювати українську систему освіти з міжнародними стандартами.

Практичні результати моніторингу дозволяють виявляти проблеми освітнього процесу та приймати оперативні управлінські рішення. Вони також включають збирання даних, створення бази даних, та підвищення професійної кваліфікації педагогічних працівників. Такий моніторинг не лише дає можливість оцінити рівень знань учнів, але й покращує управлінські процеси, взаємодію учасників освітнього процесу та забезпечує

динамічний розвиток.

Очікувані результати від проведення моніторингу включають покращення управлінських рішень, планування та підвищення ефективності роботи освітніх установ. У межах національної модернізації освіти, моніторинг є важливим інструментом для визначення стратегічних напрямків розвитку, що дозволяє своєчасно коригувати процеси і підтримувати стійкий розвиток освітньої системи.

Моніторинг в школах, в свою чергу, забезпечує своєчасне виявлення проблем на початкових етапах навчання, що дозволяє швидко і ефективно коригувати роботу школи. В результаті, через впровадження системи моніторингу, відбуваються позитивні зміни в організації та управлінні навчально-виховним процесом, що сприяє підвищенню його якості.

Таким чином, ефективна система моніторингу якості освіти є основою для покращення освітніх стандартів та досягнення високого рівня навчання та розвитку учнів.

2.2 Критерії оцінювання моніторингової діяльності у початковій школі

Оцінювання моніторингової діяльності в початковій школі є важливим аспектом управління якістю освіти, оскільки воно дозволяє ефективно визначати рівень досягнень учнів, виявляти слабкі місця в навчальному процесі та приймати необхідні управлінські рішення для його покращення.

Зокрема, важливим є також залучення батьків та учнів до процесу моніторингу. Вони можуть надати додаткову інформацію щодо мотивації учнів, умов навчання, а також отримувати зворотний зв'язок, який допоможе виявити та усунути проблеми.

Таким чином, оцінювання моніторингової діяльності в початковій школі сприяє підвищенню ефективності управління навчальним процесом, розвитку учнів та вдосконаленню педагогічної практики. Основні критерії оцінювання моніторингової діяльності у початковій школі представлено на

рис. 2.3.

Рис. 2.3. Основні критерії оцінювання моніторингової діяльності у початковій школі

Встановлення чітких критеріїв оцінювання допомагає визначити ефективність моніторингових процесів, їх відповідність поставленим цілям, а також вплив на освітній процес і кінцеві результати учнів [28].

1. Актуальність та відповідність цілям

– цілеспрямованість: Чи відповідає моніторинг запланованим цілям та завданням школи? Чи вирішуються ключові питання, що впливають на якість освіти?

– релевантність: Чи вибрані показники та об'єкти моніторингу є релевантними до поставлених освітніх цілей? Важливо, щоб моніторинг був зосереджений на тих аспектах, які дійсно важливі для досягнення високих

результатів.

2. Об'єктивність і достовірність даних

– надійність джерел: якість та надійність даних, отриманих під час моніторингу. Чи відповідають ці дані дійсності? Чи можливо їх перевірити та підтвердити?

– використання об'єктивних методів: наскільки об'єктивними були методи збору та аналізу даних? Це можуть бути стандартизовані тести, анкети, спостереження, що виключають суб'єктивні впливи [5].

3. Повнота охоплення:

– загальність моніторингу: Чи охоплює моніторинг усі ключові аспекти освітнього процесу, включаючи академічні досягнення, соціальні та емоційні аспекти розвитку учнів?

– різнобічність: Наскільки повно враховані різні рівні учасників освітнього процесу (учні, вчителі, батьки) та різні форми діяльності (урочна, позаурочна)?

4. Регулярність і систематичність:

– частота проведення: Наскільки часто проводиться моніторинг? Чи є регулярні перевірки і чи дотримується розробленого графіка?

– систематичність підходу: Чи проводиться моніторинг за визначеним планом, чи він є випадковим і нерегулярним? Систематичний моніторинг сприяє стабільності та прогнозованості результатів [7].

5. Прозорість і відкритість:

– інформування учасників: Наскільки прозорим є процес моніторингу для всіх учасників освітнього процесу? Чи інформуються учасники про мету, методи та результати моніторингу?

– доступність результатів: Чи доступні результати моніторингу для аналізу та обговорення всіма зацікавленими сторонами? Прозорість сприяє довірі до процесу та підвищенню його ефективності.

6. Практична значущість результатів:

– використання результатів: Наскільки результати моніторингу

використовуються для прийняття управлінських рішень? Чи допомагають ці результати вносити корективи в освітній процес?

– вплив на якість освіти: Чи привели результати моніторингу до реальних покращень у освітньому процесі? Чи стали вони основою для вдосконалення методик навчання, підвищення успішності учнів? [29]

7. Гнучкість і адаптивність:

– здатність до змін: Чи може система моніторингу швидко адаптуватися до нових умов або вимог? Наприклад, якщо з'являються нові освітні стандарти, чи можливо оновити критерії моніторингу?

– інноваційність: Чи використовуються сучасні технології та інноваційні підходи в моніторинговій діяльності? Це може включати цифрові інструменти для збору та аналізу даних.

8. Координація з іншими процесами:

– інтеграція: Наскільки моніторингова діяльність узгоджена з іншими процесами в школі, такими як планування, управління ресурсами, підвищення кваліфікації вчителів?

– співпраця: Чи налагоджена співпраця між різними відділами та фахівцями у процесі проведення моніторингу? Ефективна координація забезпечує кращі результати [45]. Налагоджена співпраця між різними відділами та фахівцями є важливою складовою ефективного моніторингу в освітньому процесі. Вона забезпечує комплексний підхід до оцінки та покращення якості освіти, дозволяючи врахувати всі аспекти навчання, від академічних до психологічних і соціальних.

Таким чином, ефективна координація між різними відділами та фахівцями є важливою умовою для забезпечення високої якості моніторингу та покращення результатів освіти в школах.

Застосування зазначених критеріїв оцінювання моніторингової діяльності допомагає виконати наступні заходи (рис. 2.4).

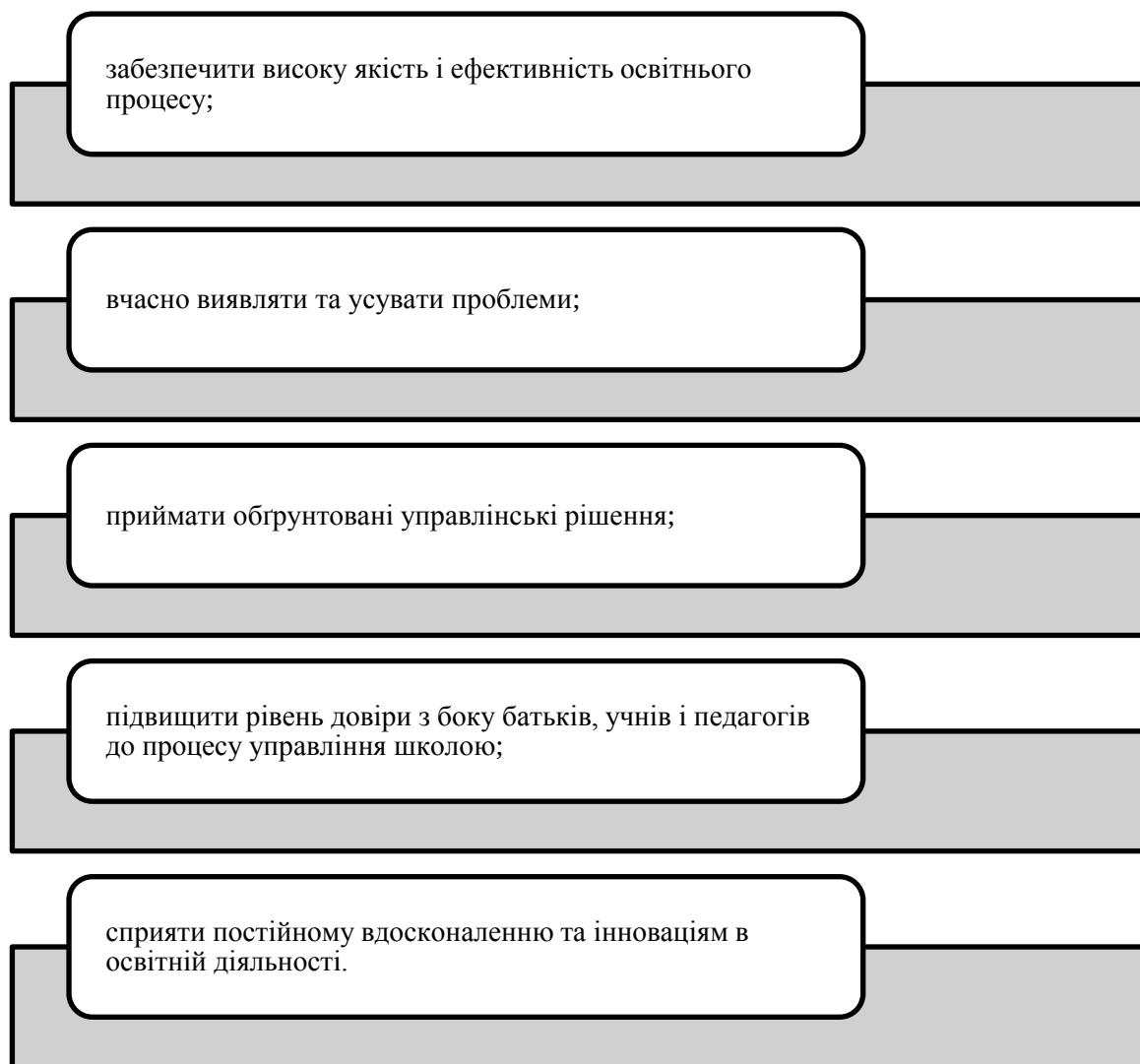

Рис. 2.4. Заходи, яким може посприяти виконання оцінювання моніторингової діяльності в початковій школі

Оцінювання моніторингової діяльності в початковій школі має враховувати кілька важливих аспектів, які дозволяють визначити ефективність навчального процесу та розвиток учнів [33] (рис. 2.5).

Оцінювання моніторингової діяльності в початковій школі є важливим інструментом для визначення ефективності навчального процесу та розвитку учнів. Представлені аспекти оцінювання моніторингової діяльності дозволяють отримати всебічну картину щодо розвитку учнів і якості навчального процесу в початковій школі. Врахування всіх цих складових допомагає виявити сильні та слабкі сторони системи освіти та сприяє

покращенню результатів навчання, розвитку учнів і вдосконаленню педагогічної практики.

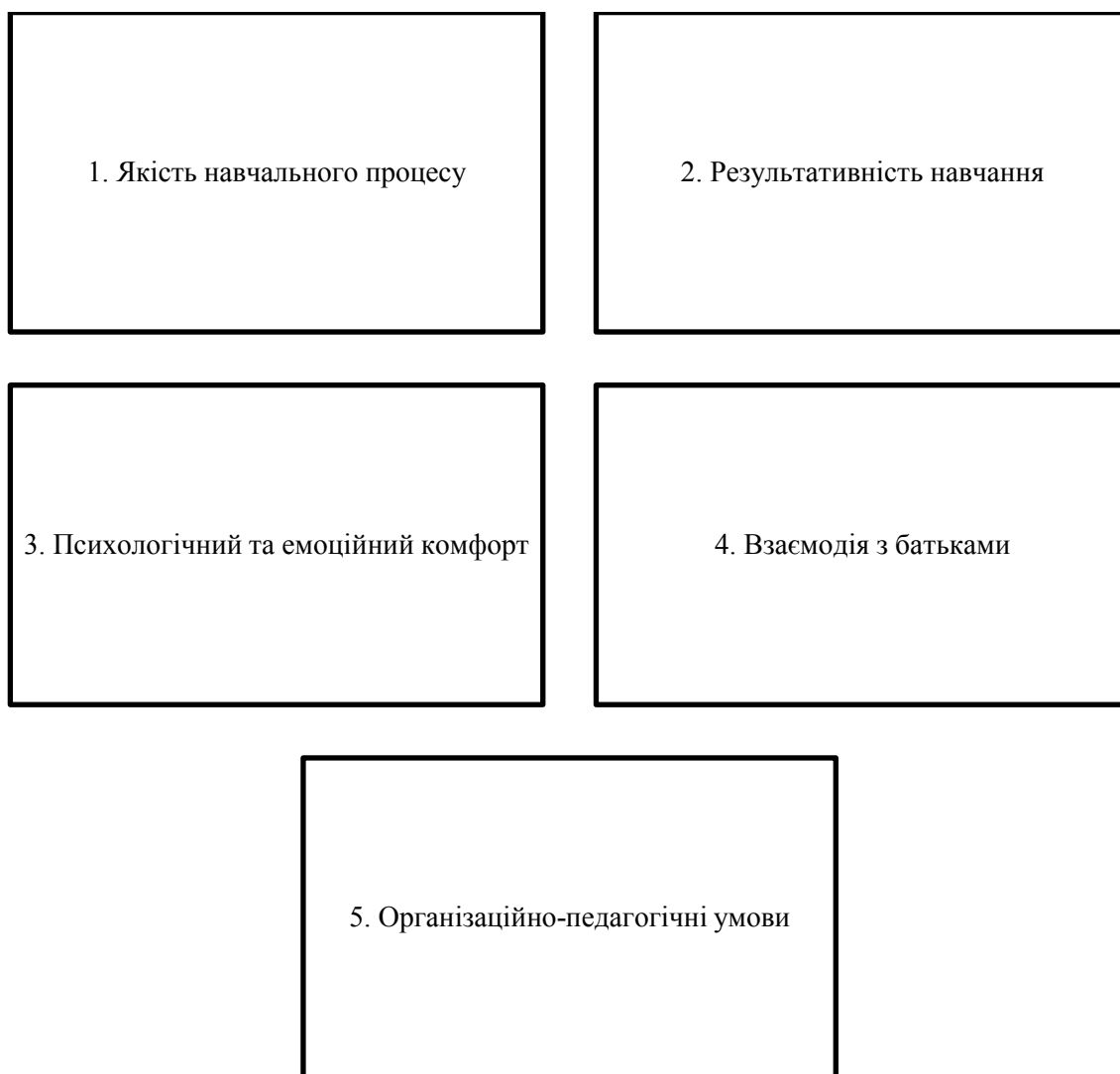

Рис. 2.5. Аспекти оцінювання моніторингової діяльності в початковій школі, які дозволяють визначити ефективність навчального процесу та розвиток учнів

1. Якість навчального процесу:

- відповідність змісту програм: чи відповідає зміст занять навчальним программам та вимогам державного стандарту початкової освіти;
- методи та підходи: використання інноваційних та інтерактивних методів навчання, які сприяють розвитку критичного мислення та творчих здібностей учнів;

- індивідуальний підхід: оцінка врахування індивідуальних особливостей учнів у процесі навчання [8].

2. Результативність навчання:

- навчальні досягнення: аналіз результатів контрольних робіт, тестувань та інших форм оцінювання знань учнів;
- темп розвитку: відстеження прогресу учнів у навчанні, їх готовність до наступного етапу освіти;
- сформованість навичок: оцінка рівня сформованості ключових компетентностей, таких як читання, письмо, рахування, тощо [30].

3. Психологічний та емоційний комфорт:

- мотивація до навчання: виявлення рівня зацікавленості та мотивації учнів до навчання;
- психологічний клімат: аналіз атмосфери в класі, рівень співпраці та взаємодії між учнями, а також взаємини з учителем;
- рівень стресу: визначення рівня психологічного комфорту та стресу у дітей під час навчання [46].

4. Взаємодія з батьками:

- залученість батьків: оцінка рівня взаємодії з батьками, їх участь у освітньому процесі;
- інформування: наскільки батьки поінформовані про навчальні успіхи та труднощі їхніх дітей;
- підтримка вдома: чи отримують учні підтримку та допомогу від батьків у навчанні [35].

5. Організаційно-педагогічні умови:

- матеріально-технічне забезпечення: наявність необхідного обладнання, підручників та інших ресурсів для проведення навчального процесу;
- планування: відповідність навчального плану та розкладу занять вимогам початкової школи;
- професійний розвиток педагогів: оцінка участі вчителів у

підвищенні кваліфікації та їхнє застосування нових методів у навчанні [41].

Ці критерії допомагають всебічно оцінити ефективність моніторингової діяльності у початковій школі, забезпечуючи всебічний підхід до розвитку учнів і вдосконалення навчального процесу.

Отже, оцінювання моніторингової діяльності в початковій школі є важливим елементом управління якістю освіти, оскільки воно дозволяє не тільки визначити рівень досягнень учнів, але й виявити слабкі місця в навчальному процесі. Це дає змогу вчасно вжити управлінських заходів для покращення якості навчання та розвитку учнів.

Моніторинг сприяє підвищенню ефективності управлінської діяльності в освітньому процесі, дозволяючи вдосконалювати педагогічні методи та підходи. Важливим аспектом є залучення до цього процесу всіх учасників освітнього процесу, зокрема батьків та учнів. Це забезпечує повнішу картину щодо мотивації учнів, умов навчання та дозволяє надавати зворотний зв'язок, що є корисним для корекції навчального процесу.

Розроблені критерії оцінювання моніторингової діяльності, такі як актуальність, об'єктивність, регулярність, прозорість, практична значущість результатів та інші, дозволяють оцінити ефективність моніторингових процесів. Вони сприяють досягненню цілей, поставлених перед освітнім процесом, та забезпечують високий рівень якості освіти.

Завдяки чітко визначеним критеріям оцінювання можна визначити напрямки для покращення навчального процесу. Важливими аспектами є оцінка якості навчання, результативності навчання, психологічного та емоційного комфорту учнів, а також взаємодії з батьками. Усі ці фактори формують основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, спрямованих на вдосконалення освітнього процесу та розвитку учнів.

Загалом, оцінювання моніторингової діяльності є потужним інструментом для забезпечення стабільного та ефективного освітнього процесу, що відповідає сучасним вимогам та стандартам.

Висновки до розділу 2

1. Отже, методологічні аспекти моніторингової діяльності стосуються наукових і практичних підходів, принципів, методів та інструментів, які використовуються для організації та проведення моніторингу.

Методологія визначає, як слід організовувати процес моніторингу, які методи застосовувати для збору та аналізу даних, а також яким чином інтерпретувати результати для прийняття обґрунтованих рішень.

Основні методологічні аспекти моніторингової діяльності:

1. Принципи моніторингової діяльності

- системність: моніторинг має охоплювати всі елементи та рівні системи, що підлягає оцінці, він повинен бути інтегрованим процесом, який включає різні аспекти діяльності;
- об'єктивність: всі дані, зібрані під час моніторингу, повинні бути надійними та достовірними, використання об'єктивних критеріїв та стандартів для оцінки забезпечує точність результатів;
- регулярність: моніторингова діяльність повинна проводитися регулярно для відстеження динаміки змін та своєчасного виявлення відхилень;
- прозорість: процедури моніторингу, а також його результати повинні бути доступними для всіх зацікавлених сторін, що забезпечує довіру до процесу та результатів;
- орієнтація на результат: моніторинг повинен бути спрямований на досягнення конкретних цілей та покращення результатів діяльності.

2. Методи збору даних:

- кількісні методи: використовуються для збору числових даних, які можна піддати статистичному аналізу. До таких методів належать анкетування, тестування, оцінка показників діяльності (наприклад, відсоток успішності учнів);
- якісні методи: застосовуються для отримання глибшого

розуміння процесів та явищ. Це можуть бути інтерв'ю, спостереження, фокус-групи, аналіз документів тощо;

- комбіновані методи: поєднання кількісних і якісних підходів для отримання комплексного уявлення про об'єкт моніторингу.

3. Інструменти моніторингу:

- анкети та опитувальники: широко використовуються для збору даних про думки, ставлення та поведінку різних груп людей;

- тести та контрольні роботи: використовуються для оцінки рівня знань, умінь та навичок, особливо в освітньому контексті;

- спостереження: метод, який передбачає безпосередній збір даних шляхом спостереження за процесами або діяльністю у реальному часі;

- електронні системи моніторингу: використання інформаційно-комунікаційних технологій для автоматизованого збору та аналізу даних (наприклад, електронні журнали, платформи для проведення опитувань).

4. Аналіз і інтерпретація даних:

- статистичний аналіз: застосування статистичних методів для обробки кількісних даних, що дозволяє визначити тенденції, кореляції, та відхилення від норми;

- контент-аналіз: використовується для аналізу текстових або візуальних даних, таких як відповіді на відкриті питання в анкетах, документи, звіти тощо;

- SWOT-аналіз: метод, який використовується для оцінки сильних і слабких сторін, можливостей та загроз, пов'язаних з об'єктом моніторингу.

5. Інтерпретація результатів:

- оцінка відповідності цілям: аналіз результатів моніторингу в контексті запланованих цілей та завдань. визначення, чи були досягнуті поставлені цілі;

- розробка рекомендацій: на основі аналізу результатів розробляються рекомендації для поліпшення якості діяльності, коригування стратегій та підходів;

– інформування зацікавлених сторін: результати моніторингу та рекомендації повинні бути доведені до відома всіх зацікавлених сторін, включаючи адміністрацію, педагогів, батьків та інших учасників процесу.

2. Отже, на основі зазначених критеріїв оцінювання моніторингової діяльності у початковій школі можна зробити такі висновки:

Для ефективного оцінювання моніторингової діяльності важливо застосовувати комплексний підхід, який охоплює як навчальні досягнення, так і емоційний, психологічний комфорт учнів. Це дозволяє створити повну картину якості навчального процесу.

Результати моніторингу мають бути основою для подальшого вдосконалення навчального процесу, зокрема шляхом індивідуалізації навчання. Вчителі повинні враховувати особисті потреби та темп розвитку кожного учня.

Залучення батьків до навчального процесу є ключовим фактором у забезпеченні успіху учнів. Постійна взаємодія та інформування батьків сприяють кращій підтримці учнів вдома та більш ефективній роботі в школі.

Організаційно-педагогічні умови, такі як матеріально-технічне забезпечення та професійний розвиток педагогів, мають значний вплив на якість освіти. Постійне вдосконалення цих умов сприятиме підвищенню ефективності навчання. Моніторинг має бути не лише інструментом контролю, але й засобом для виявлення сильних і слабких сторін навчального процесу. Результати моніторингу мають використовуватися для коригування та покращення освітньої діяльності.

Оцінка мотивації та емоційного стану учнів допомагає забезпечити позитивний психологічний клімат у класі, що є важливою передумовою для успішного навчання. Створення умов для підтримки та підвищення мотивації учнів є необхідним для їхнього всебічного розвитку. Таким чином, ефективний моніторинг у початковій школі сприяє не лише оцінці поточних результатів, але й є основою для сталого розвитку освітнього процесу та забезпечення гармонійного розвитку учнів.

РОЗДІЛ 3. ОЦІНКА ТА ШЛЯХИ РОЗВИТКУ МОНІТОРИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

3.1 Оцінка ефективності моніторингової діяльності у початковій школі закладу загальної середньої освіти як інструмента управління якістю освіти

Оцінка ефективності моніторингової діяльності в початковій школі є важливою складовою управління якістю освіти. Вона дозволяє визначити, наскільки ефективно система моніторингу сприяє досягненню освітніх цілей, виявленню проблем, прийняттю коригувальних заходів та загальному підвищенню якості освіти.

Моніторинг у початковій школі виконує кілька ключових функцій:

- контроль якості забезпечує постійний контроль за відповідністю освітніх процесів встановленим стандартам і вимогам;
- надає дані, необхідні для обґрунтованого прийняття управлінських рішень, зокрема щодо коригування навчальних програм, методик викладання та розподілу ресурсів;
- виявляє проблемні аспекти та зони ризику, що дозволяє своєчасно впроваджувати зміни та вдосконалювати освітній процес;
- сприяє підвищенню прозорості та підзвітності діяльності школи перед усіма зацікавленими сторонами.

Місце проведення дослідження місто Берегове, Берегівський ліцей імені Федора Потушняка Берегівської міської ради Закарпатської області

У Берегівському ліцеї імені Ф. Потушняка (рис. 3.1) є одним із навчальних закладів, що забезпечує початкову освіту для дітей у цьому районі.

Тип навчального закладу: Заклад загальної середньої освіти

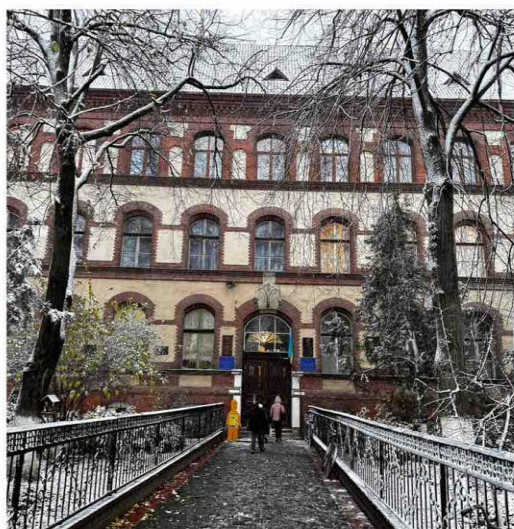
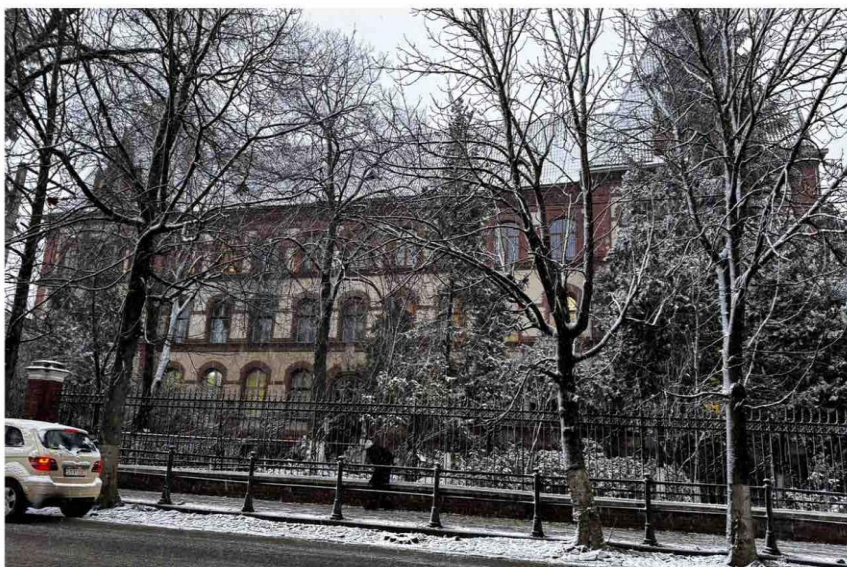

Рис. 3.1. Берегівський ліцей імені Ф. Потушняка
Берегівської міської ради Закарпатської області

Ліцей працює за програмами, затвердженими Міністерством освіти і науки України, орієнтується на створення умов для розвитку учнів, щоб вони могли досягти високих результатів у навчанні.

Педагогічний колектив ліцею активно використовує інноваційні методи навчання, зокрема інтерактивні технології, інклюзивну освіту та проєктне навчання.

У ліцеї працює психолог, який допомагає учням адаптуватися до навчального процесу та вирішувати можливі психологічні проблеми.

Школа організовує різноманітні позакласні заходи, спрямовані на розвиток творчих здібностей учнів, їхньої фізичної культури та соціальних навичок.

Велика увага приділяється залученню батьків до освітнього процесу, проведенню спільних заходів та консультацій.

У школі є спеціалізовані кабінети для навчання, обладнані всім необхідним для проведення занять.

Інфраструктура: спортивна зала, бібліотека, комп'ютерний клас, та інші приміщення, необхідні для проведення освітнього процесу.

В дослідженні прийняли участь 40 дітей – учнів 2, 3 та 4 класу; 3 вчителі початкових класів та 20 батьків.

На рис. 3.2 представлено гендерний розподіл учасників дослідження.

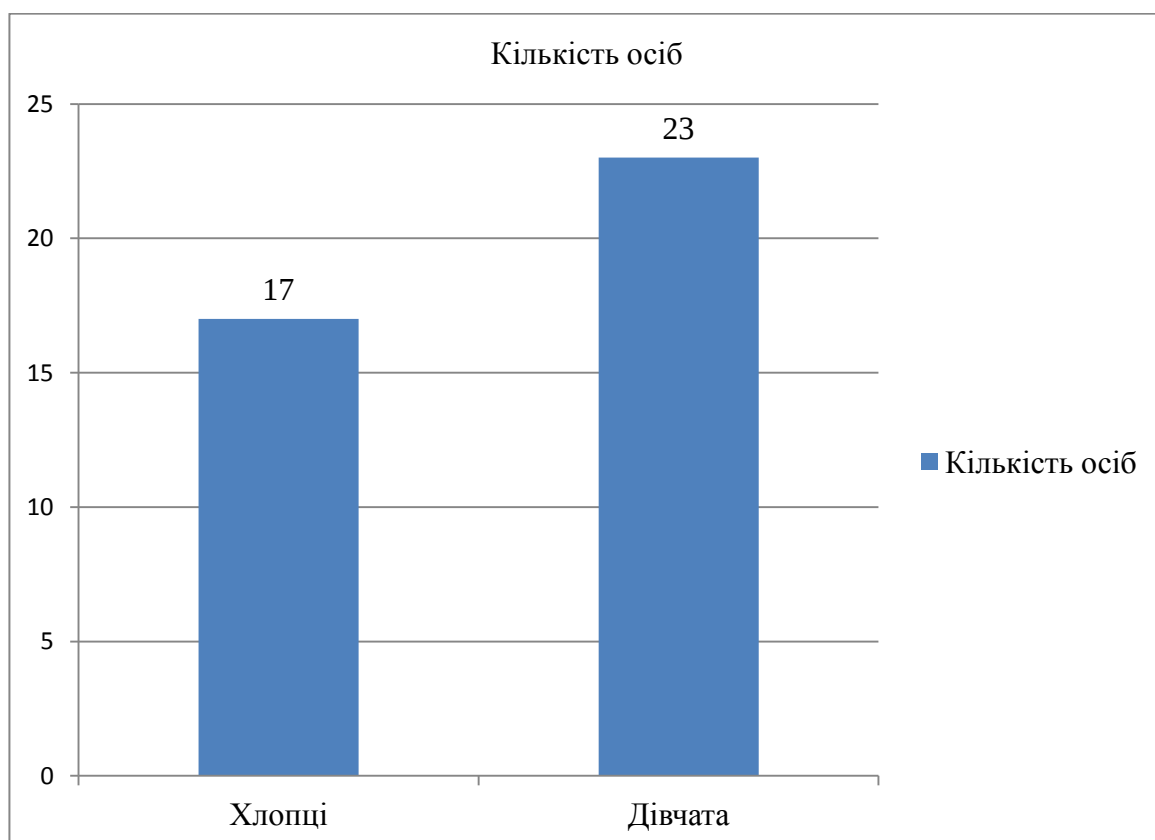

Рис. 3.2. Гендерний розподіл учасників дослідження

В дослідженні прийняли участь 17 хлопчиків та 23 дівчинки.

На рис. 3.3 представлено віковий розподіл досліджуваних.

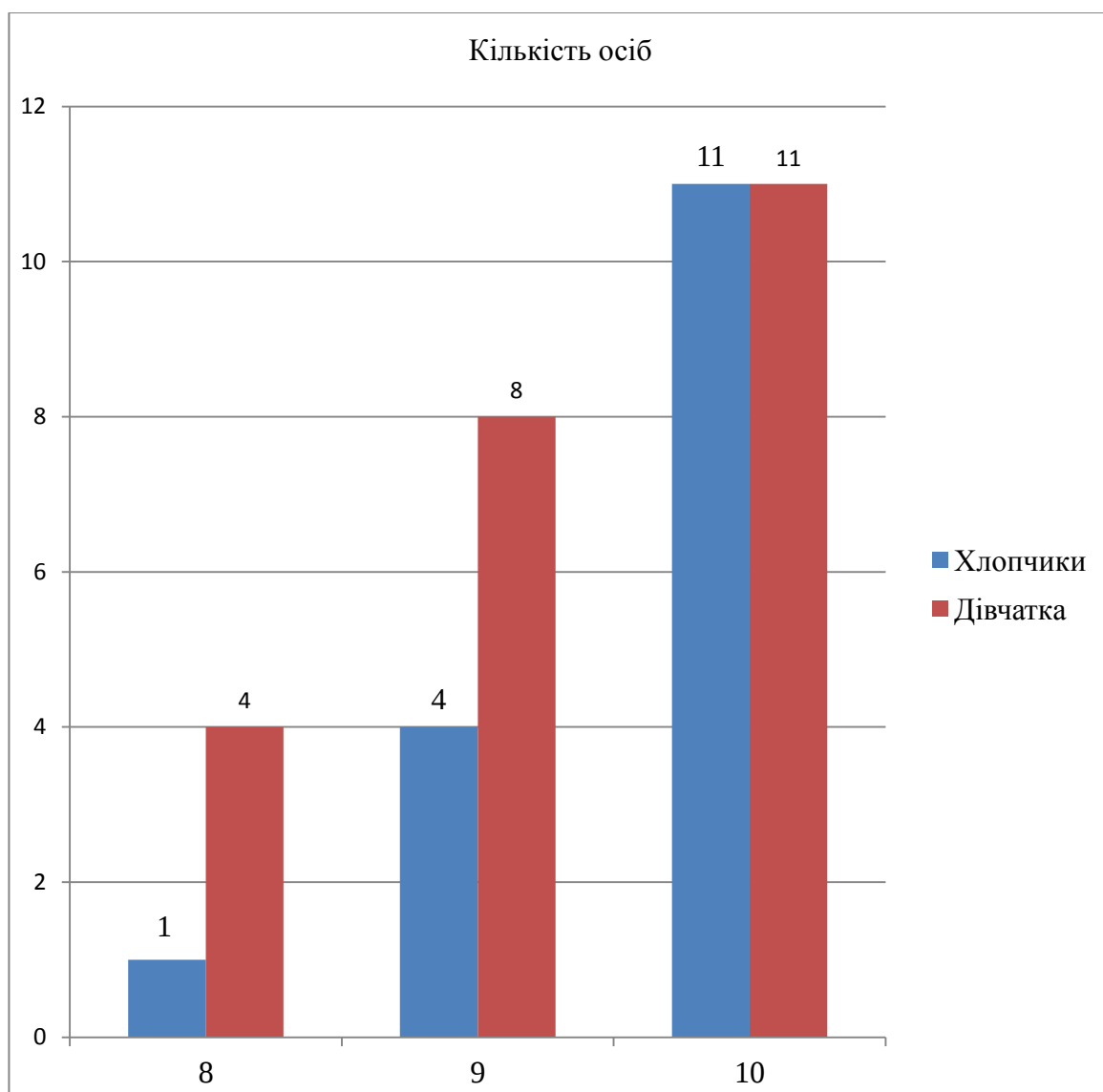

Рис. 3.3. Віковий розподіл учасників дослідження

Віковий розподіл учасників дослідження показує, що найбільшу частину досліджуваних становлять учні початкової школи, яким 10 років, тобто учні 4 класу.

Мета моніторингу – оцінити ефективність навчальних програм, методів викладання та виявити можливі проблемні зони у навчально-виховному процесі. Для цього було проведено анкетування серед учнів, батьків та вчителів.

Анкета для учнів

Мета анкети: Оцінити рівень задоволеності учнів навчальним процесом та виявити можливі труднощі, з якими вони стикаються.

Анкета містила наступні питання:

1. Чи подобається тобі ходити до школи?
 - Так, дуже
 - Так, іноді
 - Ні
2. Чи зрозумілі для тебе завдання, які дає вчитель?
 - Завжди зрозумілі
 - Іноколи не зрозумілі
 - Часто не зрозумілі
3. Чи допомагає тобі вчитель, якщо ти не розумієш матеріал?
 - Завжди допомагає
 - Іноколи допомагає
 - Рідко допомагає
4. Чи цікаві для тебе уроки?
 - Завжди цікаві
 - Іноколи цікаві
 - Часто нудні
5. Як ти почуваєшся в школі серед своїх однокласників?
 - Дуже добре
 - Добре
 - Незатишно

Відповіді на запитання представлено на рис. 3.4–3.8.

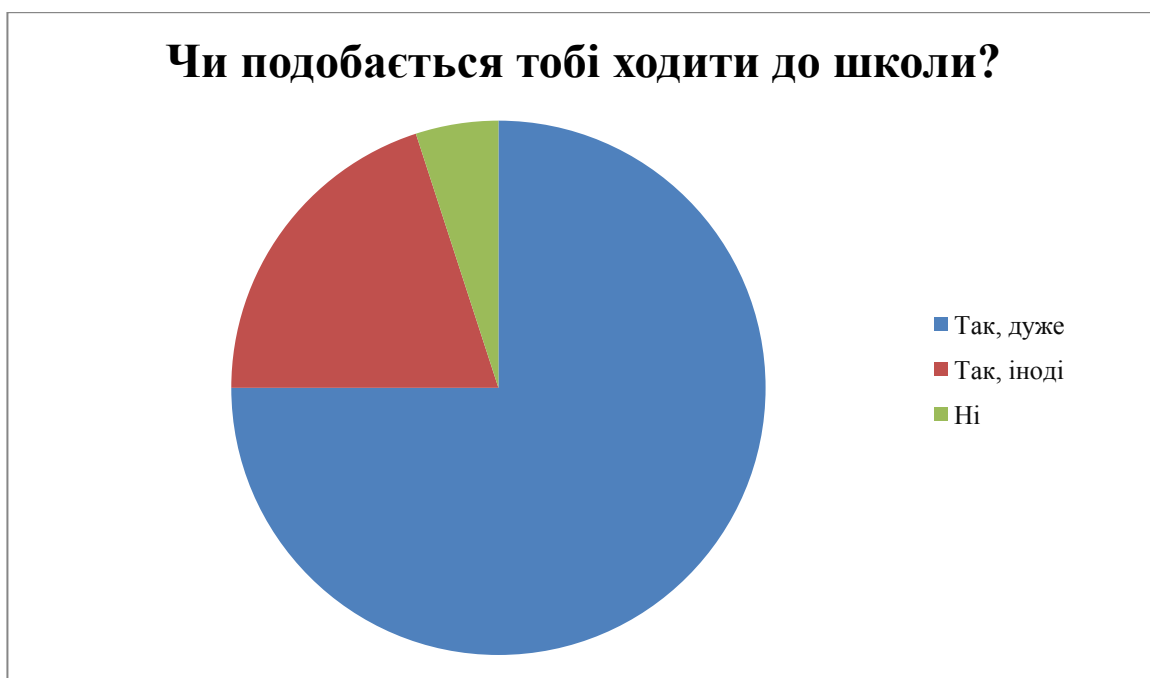

Рис. 3.4. Відповідь на питання «Чи подобається тобі ходити до школи?»

75% учнів відповіли, що їм завжди цікаво ходити до школи, 20% – іноколи, 5% – ні.

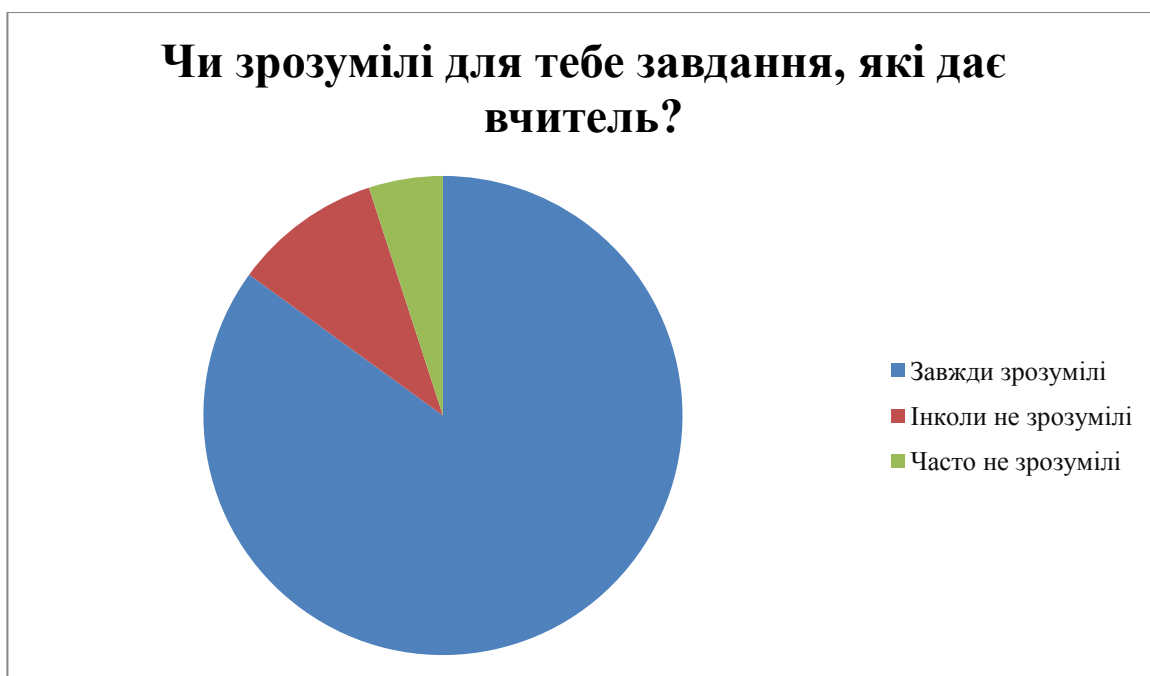

Рис. 3.5. Відповідь на питання «Чи зрозумілі для тебе завдання, які дає вчитель?»

85% учнів зазначили, що завдання завжди зрозумілі, 10% – інколи не зрозумілі, 5% – часто не зрозумілі.

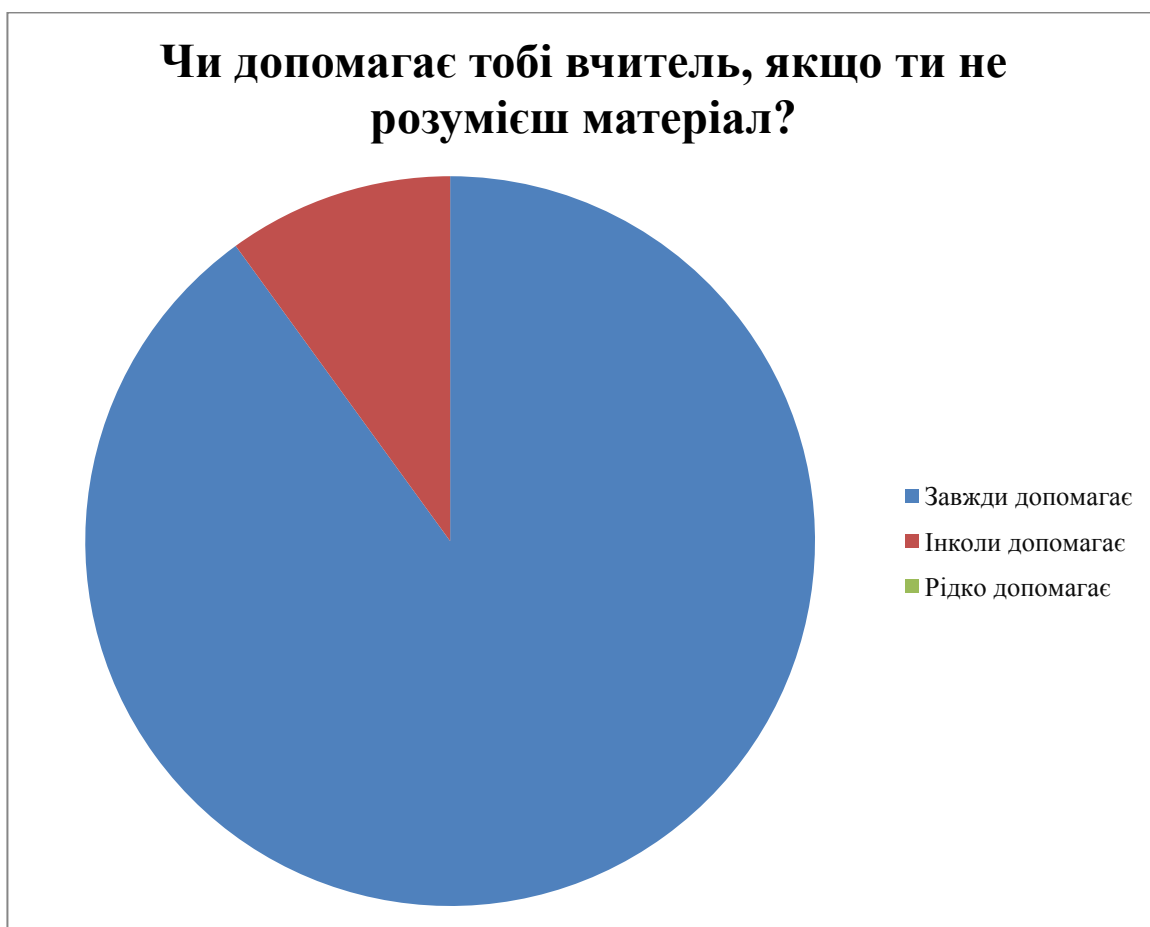

Рис. 3.6. Відповідь на питання «Чи допомагає тобі вчитель, якщо ти не розумієш матеріал?»

90% учнів зазначили, що вчитель їм допомагає, якщо завдання не зрозумілі, 10% – інколи допомагає.

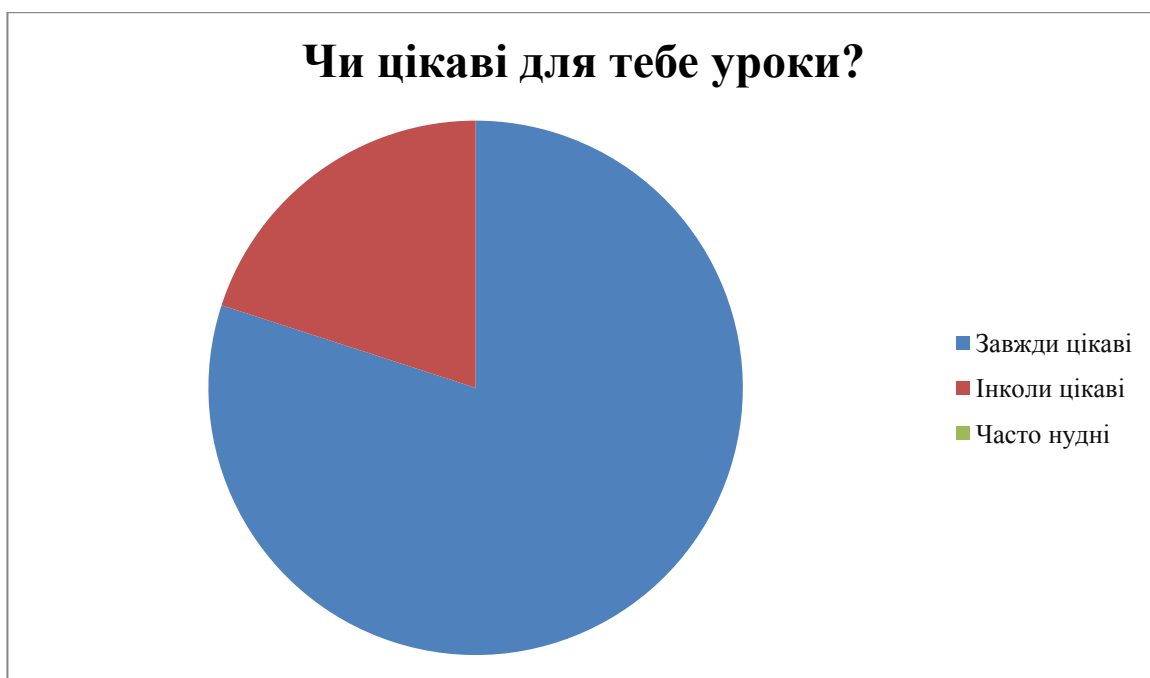

Рис. 3.7. Відповідь на питання «Чи цікаві для тебе уроки?»

80% учнів зазначили, що уроки їм цікаві, 20% – інколи цікаві.

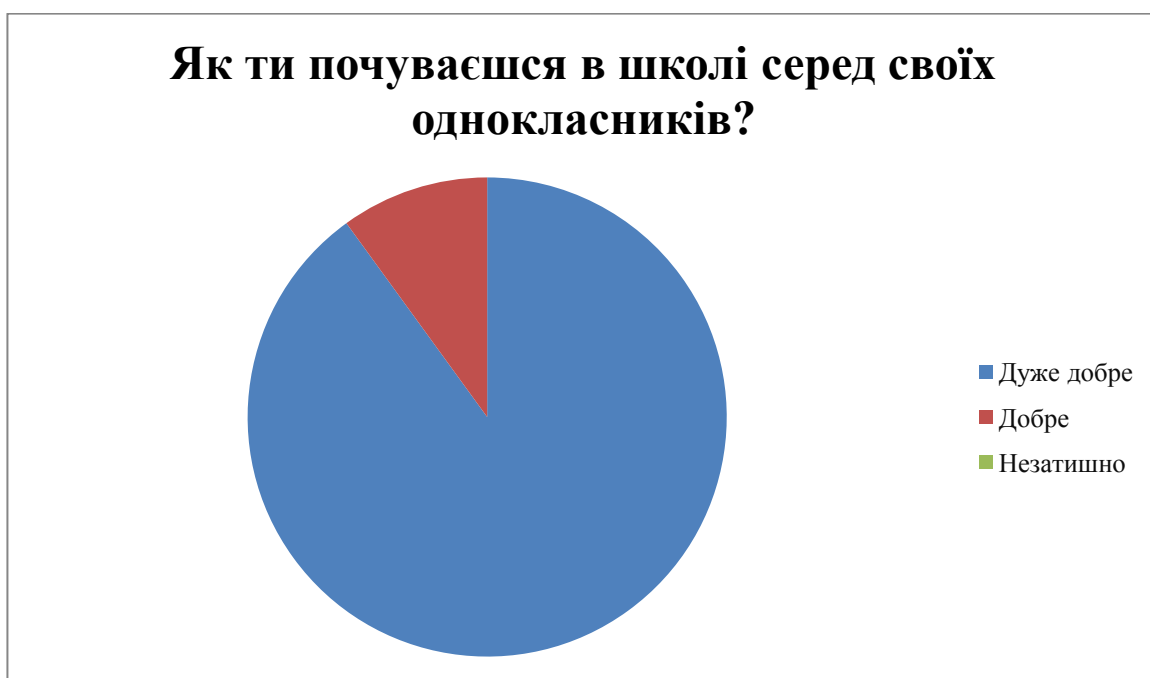

Рис. 3.8. Відповідь на питання «Як ти відчуваєшся в школі серед своїх однокласників?»

90% учнів зазначили, що дуже добре почуваються серед однокласників, при цьому 10% – просто добре.

Анкета для батьків

Мета анкети: визначити рівень задоволеності батьків якістю освіти в початковій школі, а також отримати їхню думку щодо можливих напрямів покращення освітнього процесу.

Анкета містила наступні питання:

1. Як ви оцінюєте загальну якість освіти, яку отримує ваша дитина?
 - Дуже висока
 - Висока
 - Задовільна
 - Низька
2. Чи задоволені ви рівнем комунікації між вчителями та батьками?
 - Дуже задоволені
 - Задоволені
 - Незадоволені
3. Чи отримує ваша дитина достатню кількість додаткових матеріалів (посібників, завдань, ресурсів) для самостійного навчання?
 - Завжди
 - Часто
 - Рідко
 - Ніколи
4. Як ви оцінюєте рівень психологічного комфорту вашої дитини в школі?
 - Дуже високий
 - Високий
 - Задовільний
 - Низький
5. Чи вважаєте ви, що методи викладання відповідають сучасним

вимогам та потребам дітей?

- Повністю відповідають
- Частково відповідають
- Не відповідають

6. Чи є у вас пропозиції щодо покращення навчального процесу?

(відкрите питання, передбачає відповідь у довільній формі)

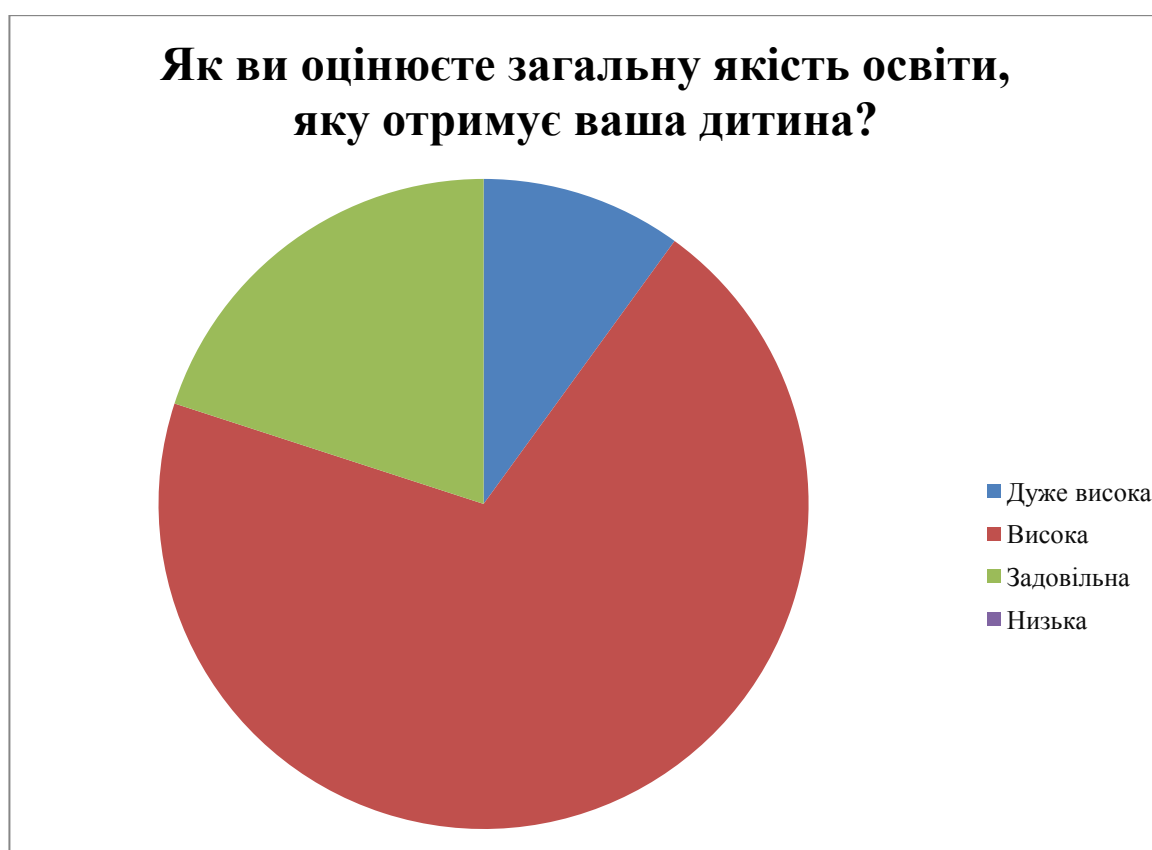

Рис. 3.9. Відповідь на питання «Як ви оцінюєте загальну якість освіти, яку отримує ваша дитина?»

70% батьків оцінили якість освіти як високу, 20% – як задовільну, 10% – як дуже високу.

Чи задоволені ви рівнем комунікації між вчителями та батьками?

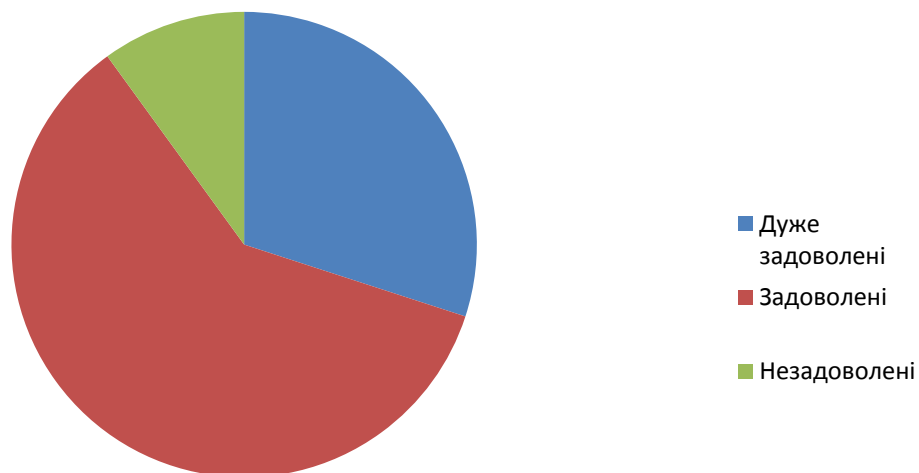

Рис. 3.10. Відповідь на питання «Чи задоволені ви рівнем комунікації між вчителями та батьками?»

60% батьків задоволені рівнем комунікації, 30% – дуже задоволені, 10% – незадоволені.

Чи отримує ваша дитина достатню кількість додаткових матеріалів (посібників, завдань, ресурсів) для самостійного навчання?

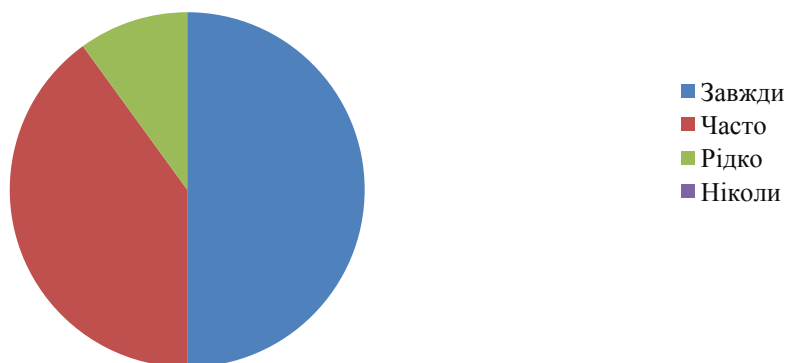

Рис. 3.11. Відповідь на питання «Чи отримує ваша дитина достатню кількість додаткових матеріалів (посібників, завдань, ресурсів) для самостійного навчання?»

50% батьків зазначили, що їхня дитина завжди отримує додаткові

матеріали, 40% – часто, 10% – рідко.

Рис. 3.12. Відповідь на питання «Як ви оцінюєте рівень психологічного комфорту вашої дитини в школі?»

80% батьків оцінили психологічний комфорт дитини як високий, 20% – як задовільний.

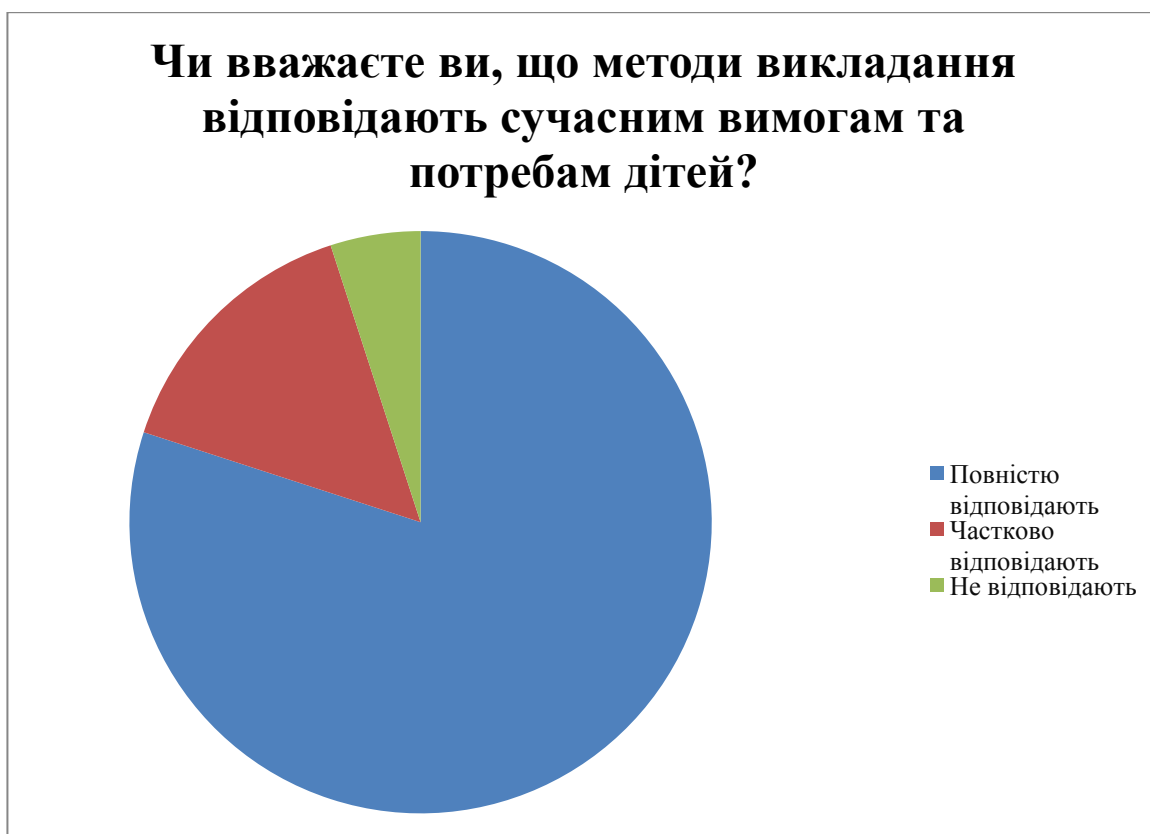

Рис. 3.13. Відповідь на питання «Як ви оцінюєте рівень психологічного комфорту вашої дитини в школі?»

80% батьків вважають, що методи викладання повністю відповідають сучасним вимогам та потребам дітей, 15% – вважають, що частково відповідають, і, відповідно – 5 % вважають, що методи викладання не відповідають сучасним вимогам та потребам дітей.

Серед пропозицій від батьків щодо покращення навчального процесу можна виділити наступні:

1. Впровадження інтерактивних технологій (Використання інтерактивних дошок, планшетів для підтримки навчання; організація віртуальних екскурсій до музеїв, наукових лабораторій та інших цікавих місць, які допоможуть учням глибше зрозуміти матеріал; впровадження інтерактивних тестів та вікторин для закріплення матеріалу та підвищення мотивації до навчання).

2. Розширення інклюзивної освіти (Організація тренінгів для

педагогічного колективу щодо роботи з дітьми з особливими освітніми потребами; впровадження диференційованого підходу до навчання з урахуванням потреб кожного учня; залучення логопедів, дефектологів та інших спеціалістів для надання додаткової допомоги учням).

3. Залучення батьків до освітнього процесу (Проведення регулярних семінарів та тренінгів для батьків на теми виховання, підтримки дітей у навчанні та розвитку; створення регулярних каналів комунікації з батьками для обговорення успіхів та труднощів у навчанні).

4. Підвищення кваліфікації вчителів (Заохочення вчителів до участі у професійних семінарах, майстер-класах, науково-практичних конференціях; організація внутрішніх семінарів для обміну досвідом між вчителями школи, зокрема з питань інтегрованого навчання та інклюзії).

5. Розвиток творчих здібностей учнів (Розширення спектру позакласних гуртків та секцій, зокрема тих, що спрямовані на розвиток творчих навичок: театральні студії, художні гуртки, музичні ансамблі тощо; впровадження проектного підходу до навчання, де учні зможуть працювати над реальними проблемами та завданнями, розвиваючи креативність та навички співпраці; організація конкурсів, виставок творчих робіт та інших заходів, де учні можуть продемонструвати свої таланти).

6. Підтримка емоційного та психологічного стану учнів (Проведення занять з розвитку емоційного інтелекту, навичок управління стресом та комунікацій; використання методів ігрової терапії для підтримки психологічного комфорту та адаптації учнів, створення спеціальних куточків для відпочинку та релаксації в школі).

7. Оновлення матеріально-технічної бази (Модернізація класних кімнат, забезпечення їх сучасним обладнанням, зокрема мультимедійними засобами).

Метою моніторингу було оцінювання якості освітнього процесу в початковій школі шляхом аналізу професійної діяльності вчителів, виявлення сильних і слабких сторін їхньої роботи, та визначення необхідності в

професійному розвитку.

Для проведення моніторингу використовувалися такі методи та інструменти:

1. Анкетування вчителів: оцінка вчителями власної педагогічної діяльності, рівня методичної підготовки, задоволеності роботою.
2. Спостереження за уроками: відвідування та аналіз уроків, проведених учителями початкової школи, з акцентом на використання методів навчання, залучення учнів до навчального процесу, взаємодію з класом.
3. Аналіз учнівських робіт: Оцінка результатів контрольних робіт, проектних завдань, творів, та інших форм оцінювання знань учнів.

Більшість вчителів (85%) задоволені своєю роботою, проте 15% вказали на високий рівень стресу через значне навантаження.

78% вчителів вважають, що мають достатній рівень методичної підготовки, але 22% вказали на потребу в додатковому навчанні, особливо з інтерактивних методів навчання.

Уроки проводяться з використанням традиційних та інтерактивних методів. 90% відвіданих уроків відповідали вимогам Державного стандарту початкової освіти, проте на 10% уроків було зафіксовано низький рівень залучення учнів до активної роботи.

На більшості уроків спостерігалася позитивна взаємодія між учителем та учнями, проте на 15% уроків було зафіксовано недостатнє використання диференційованого підходу.

Вчителі зазначили такі основні виклики: необхідність адаптації до нових освітніх програм, великий обсяг звітної документації, складність у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.

60% учителів висловили бажання пройти курси підвищення кваліфікації з питань інклюзивної освіти та роботи з дітьми, які мають особливі освітні потреби.

У середньому, 80% учнів показали високий або достатній рівень знань.

20% учнів потребують додаткової уваги через низькі навчальні результати.

Вчителі активно залучають учнів до виконання творчих проєктів, але виявлено, що лише 50% учнів успішно справляються з ними, що вказує на необхідність вдосконалення навичок роботи з такими завданнями.

Більшість вчителів демонструють високу професійну компетентність, ефективно використовують методи інтерактивного навчання.

Однак, при цьому, варто відмітити високий рівень стресу у частини вчителів через значне навантаження та бюрократичні вимоги.

Результати моніторингу були представлені на педагогічній раді, де було прийнято рішення про необхідність подальших дій, спрямованих на підвищення якості освітньої діяльності в початковій школі шляхом розробки Положення про моніторинг якості освіти та освітньої діяльності в закладі.

Отже, оцінка ефективності моніторингової діяльності в початковій школі є важливою складовою управління якістю освіти. Вона дозволяє визначити, наскільки ефективно система моніторингу сприяє досягненню освітніх цілей, виявленню проблем, прийняттю коригувальних заходів та загальному підвищенню якості освіти.

Моніторинг у початковій школі виконує кілька ключових функцій:

- контроль якості – забезпечує постійний контроль за відповідністю освітніх процесів встановленим стандартам і вимогам.
- надання даних для обґрунтованого прийняття управлінських рішень, зокрема щодо коригування навчальних програм, методик викладання та розподілу ресурсів.
- виявлення проблемних аспектів та зон ризику, що дозволяє своєчасно впроваджувати зміни та вдосконалювати освітній процес.
- сприяння підвищенню прозорості та підзвітності діяльності школи перед усіма зацікавленими сторонами.

У дослідженні взяли участь 40 дітей, 3 вчителі та 20 батьків. Проведене анкетування серед учнів, батьків та вчителів дозволило оцінити рівень задоволеності навчальним процесом та визначити напрямки для покращення

освітнього процесу.

Результати моніторингу серед учнів:

- задоволеність школою: 75% учнів зазначили, що їм дуже цікаво ходити до школи.
- розуміння завдань: 85% учнів вважають, що завдання від учителя завжди зрозумілі.
- допомога від вчителя: 90% учнів отримують допомогу від вчителя, якщо не розуміють матеріал.
- цікавість уроків: 80% учнів відзначили, що уроки цікаві.
- атмосфера в класі: 90% учнів почуваються дуже добре серед своїх однокласників.

Результати моніторингу серед батьків:

- якість освіти: 70% батьків оцінили якість освіти як високу.
- комунікація з вчителями: 60% батьків задоволені рівнем комунікації з вчителями.
- додаткові матеріали для самостійного навчання: 50% батьків відзначили, що дитина завжди отримує додаткові матеріали.
- психологічний комфорт: 80% батьків зазначили високий рівень психологічного комфорту для своїх дітей.
- методи викладання: 80% батьків вважають, що методи викладання повністю відповідають сучасним вимогам.

Згідно з пропозиціями батьків, надано кілька рекомендацій для покращення освітнього процесу, серед яких:

- впровадження інтерактивних технологій для підтримки навчання.
- розширення інклюзивної освіти.
- залучення батьків до освітнього процесу через тренінги та семінари.
- підвищення кваліфікації вчителів.
- розвиток творчих здібностей учнів через позакласні гуртки та конкурси.

- оновлення матеріально-технічної бази навчальних закладів.

Результати моніторингу серед вчителів:

- задоволення роботою: 85% вчителів задоволені своєю роботою, хоча 15% вказали на високий рівень стресу через навантаження.
- методична підготовка: 78% вчителів вважають свою підготовку достатньою, проте 22% потребують додаткового навчання, зокрема з інтерактивних методів навчання.
- педагогічні методи: 90% уроків відповідали вимогам державного стандарту, але на 10% уроків було зафіксовано низький рівень залучення учнів до активної роботи.

Результати моніторингу показують високу якість освітнього процесу в початковій школі, зокрема завдяки інтерактивним методам навчання, позитивній атмосфері в класах та підтримці учнів і батьків. Проте є області для вдосконалення, зокрема в адаптації до нових освітніх стандартів та підвищенні рівня кваліфікації вчителів. Рекомендується подальший розвиток інклюзивної освіти, інтерактивних технологій та удосконалення системи моніторингу якості освіти.

3.2 Формування Положення про моніторинг якості освіти та освітньої діяльності в закладі

Формування Положення про моніторинг якості освіти та освітньої діяльності в закладі загальної середньої освіти є важливим кроком у забезпеченні ефективного управління якістю навчального процесу. Це положення визначає основні принципи, цілі, завдання, процедури та критерії проведення моніторингу, а також відповідальність за його реалізацію.

Структура Положення про моніторинг якості освіти та освітньої діяльності

Загальні положення:

- мета та завдання: визначаються основні цілі створення та

впровадження положення, такі як підвищення якості освіти, вдосконалення навчального процесу, забезпечення прозорості діяльності школи.

- об'єкт моніторингу: вказується, що саме є об'єктом моніторингу (учні, вчителі, навчальний процес, результати навчання тощо).
- предмет моніторингу: визначається, які аспекти освітньої діяльності підлягають моніторингу (знання, уміння та навички учнів, рівень підготовки вчителів, методи викладання тощо).

Принципи моніторингу

- системність: моніторинг має охоплювати всі аспекти освітньої діяльності та проводитися систематично;
- об'єктивність: дані, зібрані під час моніторингу, повинні бути достовірними, надійними та об'єктивними;
- прозорість: всі етапи моніторингової діяльності повинні бути зрозумілими та доступними для учасників освітнього процесу;
- конфіденційність: забезпечення захисту персональних даних учнів та вчителів.

Цілі та завдання моніторингу

- основні цілі: наприклад, визначення рівня знань учнів, оцінка ефективності методів викладання, моніторинг виконання освітніх програм;
- конкретні завдання: оцінка досягнень учнів, виявлення сильних та слабких сторін у навчальному процесі, визначення потреб у підвищенні кваліфікації вчителів.

Об'єкти і суб'єкти моніторингу

- об'єкти моніторингу: учні, педагоги, адміністрація школи, навчальні програми, навчальні матеріали, шкільне середовище тощо;
- суб'єкти моніторингу: вказується, хто відповідає за проведення моніторингу (адміністрація школи, педагоги, спеціалісти з моніторингу, зовнішні експерти).

Процедура проведення моніторингу

- етапи моніторингу: опис основних етапів процесу, такі як

планування, збір даних, аналіз, підготовка звітів та розробка рекомендацій;

- методи моніторингу: методи, які використовуються для збору та аналізу даних (тести, анкети, спостереження, аналіз документів тощо);
- періодичність: вказується, як часто проводиться моніторинг (щоквартально, щорічно, за підсумками навчального року тощо).

Критерії оцінки якості освіти

- критерії: визначаються основні критерії, за якими оцінюватиметься якість освіти, наприклад, успішність учнів, рівень мотивації, професійний розвиток вчителів;
- показники якості: конкретизуються показники, що використовуються для оцінки, наприклад, середній бал, кількість успішно виконаних завдань тощо.

Аналіз і використання результатів

- звітність: визначають процедуру підготовки звітів за результатами моніторингу, а також строки їх подання;
- обговорення результатів: організація зустрічей, нарад або круглих столів для обговорення результатів моніторингу з учасниками освітнього процесу;
- розробка рекомендацій: визначають процедуру розробки рекомендацій та впровадження коригувальних заходів на основі отриманих результатів.

Відповідальність за проведення моніторингу

- розподіл відповідальності: чітко розподіляють обов'язки між учасниками моніторингової діяльності, зокрема адміністрацією школи, педагогами, методистами;
- відповідальність за результати: вказується, хто несе відповідальність за використання результатів моніторингу та впровадження необхідних змін.

Фінансування та ресурси

- ресурси для проведення моніторингу: визначають, які ресурси

необхідні для проведення моніторингу (фінансові, кадрові, технічні);

- джерела фінансування: вказують можливі джерела фінансування моніторингової діяльності (бюджетні кошти, спонсорські внески, гранти тощо).

Заключні положення

- вступ у дію: визначають дату вступу в силу Положення;
- зміни та доповнення: вказується процедура внесення змін та доповнень до положення, а також порядок перегляду документа.

Розробка та впровадження Положення про моніторинг якості освіти та освітньої діяльності в закладі загальної середньої освіти сприяє:

- підвищенню ефективності управління якістю освітнього процесу;
- зміцненню системного підходу до оцінки та вдосконалення освітньої діяльності;
- забезпеченню прозорості та підзвітності всіх учасників освітнього процесу;
- створенню умов для постійного покращення якості освіти в школі.

Положення про моніторинг якості освіти та освітньої діяльності в закладі загальної середньої освіти (початкова школа)

1. Загальні положення

1.1. Це Положення визначає порядок проведення моніторингу якості освіти та освітньої діяльності в закладі загальної середньої освіти (далі – ЗЗСО) на рівні початкової школи.

1.2. Моніторинг якості освіти та освітньої діяльності здійснюється з метою виявлення рівня навчальних досягнень учнів, аналізу ефективності освітнього процесу та визначення напрямків його вдосконалення.

1.3. Моніторинг проводиться з урахуванням вимог Державного стандарту початкової освіти та інших нормативно-правових актів у сфері освіти.

2. Цілі та завдання моніторингу

2.1. Основними цілями моніторингу є:

- визначення рівня навчальних досягнень учнів;
- аналіз ефективності методів і підходів у навчанні;
- виявлення сильних і слабких сторін освітнього процесу;
- розробка рекомендацій щодо вдосконалення освітньої діяльності.

2.2. Завдання моніторингу включають:

- збір і аналіз даних щодо навчальних результатів учнів;
- оцінку психологічного та емоційного стану учнів;
- аналіз взаємодії між учасниками освітнього процесу (учні, вчителі, батьки);
- визначення відповідності матеріально-технічного забезпечення вимогам освітнього процесу.

3. Організація моніторингу

3.1. Моніторинг здійснюється на основі плану, затвердженого директором ЗЗСО.

3.2. Відповідальними за проведення моніторингу є адміністрація закладу та педагогічні працівники, визначені директором.

3.3. Моніторинг проводиться щорічно, відповідно до графіка, затвердженого на початку навчального року.

3.4. У моніторингу можуть брати участь представники батьківської громади, зовнішні експерти та організації, що займаються незалежним оцінюванням якості освіти.

4. Методи та форми проведення моніторингу

4.1. Для здійснення моніторингу використовуються такі методи:

- анкетування учнів, вчителів та батьків;
- аналіз результатів контрольних робіт, тестувань, проектних завдань;
- спостереження за освітнім процесом;
- інтерв'ю з учнями та педагогічними працівниками.

4.2. Результати моніторингу оформляються у вигляді звітів,

аналітичних записок та рекомендацій.

5. Оцінка та аналіз результатів моніторингу

5.1. Результати моніторингу аналізуються адміністрацією закладу та обговорюються на педагогічних радах, засіданнях методичних об'єднань.

5.2. На основі аналізу результатів розробляються рекомендації щодо покращення освітнього процесу.

5.3. Результати моніторингу доводяться до відома учасників освітнього процесу (учнів, батьків, вчителів).

6. Розробка заходів на основі моніторингу

6.1. На основі висновків моніторингу розробляється план заходів для підвищення якості освіти в початковій школі.

6.2. Заходи включають вдосконалення методів навчання, підвищення кваліфікації педагогічних працівників, покращення матеріально-технічної бази та інші необхідні дії.

7. Заключні положення

7.1. Положення про моніторинг якості освіти та освітньої діяльності затверджується педагогічною радою ЗЗСО і вводиться в дію наказом директора.

7.2. Внесення змін до цього Положення здійснюється у разі необхідності за рішенням педагогічної ради ЗЗСО.

Директор Закладу:

Дата затвердження:

Підпис:

Розробка Положення про моніторинг якості освіти та освітньої діяльності є важливим етапом для покращення управлінських процесів в освітньому закладі. Основними завданнями цього положення є:

Підвищення ефективності управління якістю освітнього процесу. Моніторинг дає можливість своєчасно виявляти проблеми в навчальному процесі та вжити необхідних заходів для їх усунення.

Визначення і оцінка рівня навчальних досягнень учнів. Це дозволяє

більш точно оцінити ефективність роботи вчителів і виявити потреби у додатковій підтримці учнів.

Оцінка і вдосконалення методів навчання. Завдяки моніторингу можна постійно вдосконалювати методичну діяльність педагогічного колективу.

Підвищення прозорості та підзвітності. Встановлення чітких процедур для моніторингу дозволяє забезпечити відкритість освітнього процесу для всіх учасників (учнів, вчителів, батьків, адміністрації).

Забезпечення постійного покращення якості освіти. Завдяки систематичному підходу до моніторингу і його результатам заклад може регулярно вдосконалювати освітню діяльність, сприяючи розвитку учнів та забезпечуючи вищу якість освіти.

Загалом, Положення про моніторинг якості освіти є інструментом для системного підходу до оцінки та вдосконалення освітнього процесу, що сприяє покращенню результатів навчання учнів і розвитку педагогічної практики. Важливим елементом є також залучення різних учасників процесу, зокрема батьків та зовнішніх експертів, що забезпечує об'єктивність оцінювання.

Положення про моніторинг якості освіти є потужним інструментом для реалізації системного підходу до оцінки та вдосконалення освітнього процесу. Залучення різних учасників процесу, таких як батьки, зовнішні експерти, а також організацій, що займаються незалежним оцінюванням, дозволяє забезпечити об'єктивність і прозорість в оцінці якості освіти. Це не лише дає змогу ефективно контролювати процеси навчання, але й сприяє створенню умов для безперервного розвитку та вдосконалення освітнього середовища.

Такий підхід дозволяє точно виявити як сильні, так і слабкі сторони освітнього процесу, а також визначити пріоритети для подальших покращень, що має прямий вплив на успішність учнів та професійний розвиток педагогів.

Висновки до розділу 3

1. Отже, оцінка ефективності моніторингової діяльності в початковій школі є важливим інструментом для забезпечення високої якості освіти. Вона дозволяє виявити сильні та слабкі сторони процесу моніторингу, прийняти обґрунтовані рішення щодо його вдосконалення та забезпечити більш ефективне управління школою. Ефективний моніторинг сприяє не лише досягненню високих результатів у навчанні, але й загальному розвитку школи як освітнього закладу, орієнтованого на постійне покращення та інновації.

2. Мета розробленого Положення полягає в тому, що воно регулює порядок проведення моніторингу якості освіти та освітньої діяльності в закладі загальної середньої освіти, визначає основні принципи, цілі, завдання, процедури та відповідальність за проведення моніторингу.

Об'єктами моніторингу є учні, педагоги, навчальні програми, методики викладання, рівень забезпеченості освітнього процесу, інфраструктура, управлінські процеси та інші аспекти, що впливають на якість освіти.

Предметом моніторингу є рівень знань, умінь та навичок учнів, ефективність навчальних програм і методик, відповідність освітнього процесу державним стандартам, а також інші показники, що впливають на якість освітньої діяльності.

Моніторинг здійснюється відповідно до законодавства України в сфері освіти, нормативних актів Міністерства освіти і науки України, а також внутрішніх документів Закладу.

Моніторинг проводиться на постійній основі, охоплюючи всі ключові аспекти освітнього процесу.

Дані, зібрані під час моніторингу, повинні бути достовірними, надійними та максимально об'єктивними.

Всі етапи моніторингу мають бути зрозумілими та доступними для учасників освітнього процесу.

Моніторингова система має бути гнучкою та здатною швидко реагувати на зміни в освітньому середовищі.

Суб'єкти моніторингу: адміністрація школи, педагогічний колектив, методичні об'єднання, батьки, зовнішні експерти.

Положення про моніторинг якості освіти є потужним інструментом для реалізації системного підходу до оцінки та вдосконалення освітнього процесу. Залучення різних учасників процесу, таких як батьки, зовнішні експерти, а також організацій, що займаються незалежним оцінюванням, дозволяє забезпечити об'єктивність і прозорість в оцінці якості освіти. Це не лише дає змогу ефективно контролювати процеси навчання, але й сприяє створенню умов для безперервного розвитку та вдосконалення освітнього середовища.

ВИСНОВКИ

Дані теоретичні основи слугують базою для створення ефективної системи управління якістю в початковій школі, що сприяє підвищенню рівня освіти та успішності учнів.

Моніторингова діяльність охоплює такі основні аспекти:

- постійне спостереження: збирання та аналіз даних про функціонування певної системи або процесу у реальному часі;
- оцінка ефективності: вимірювання ступеня досягнення запланованих результатів та відповідності процесів установленим стандартам і критеріям;
- виявлення проблем: виявлення відхилень від плану або стандартів та визначення причин цих відхилень;
- коригувальні дії: розробка та реалізація заходів для усунення виявлених проблем та покращення якості діяльності;

Моніторингова діяльність може бути класифікована за різними критеріями:

1. За об'єктом моніторингу:

- освітній моніторинг: оцінка якості освітнього процесу, досягнення навчальних цілей, ефективність навчальних програм;
- фінансовий моніторинг: контроль за використанням фінансових ресурсів, ефективність витрат;
- екологічний моніторинг: спостереження за станом навколишнього середовища, вплив діяльності організації на довкілля;
- соціальний моніторинг: оцінка соціальної складової діяльності, задоволеність персоналу, стейкхолдерів.

2. За періодичністю:

- постійний (регулярний) моніторинг: здійснюється на постійній основі для безперервного контролю за процесами та їх динамікою;
- періодичний моніторинг: проводиться в певні проміжки часу

(щорічно, щоквартально), наприклад, для підготовки звітності або прийняття стратегічних рішень;

- разовий моніторинг: виконується одноразово для оцінки конкретного аспекту або події, наприклад, вивчення результатів впровадження нового проекту.

3. За методами проведення:

- кількісний моніторинг: заснований на зборі та аналізі кількісних даних (оцінки, статистика, показники);
- якісний моніторинг: включає аналіз якісних аспектів діяльності, таких як думки, оцінки, поведінкові патерни, що отримуються через інтерв'ю, анкети, спостереження.

4. За рівнем проведення:

- внутрішній моніторинг: здійснюється всередині організації самостійно для оцінки власної діяльності;
- зовнішній моніторинг: виконується зовнішніми організаціями або експертами для незалежної оцінки.

4. За метою моніторингу:

- формативний моніторинг: спрямований на оперативне виявлення та усунення недоліків в процесі роботи для поліпшення кінцевого результату;
- сумативний моніторинг: здійснюється для підбиття підсумків діяльності та оцінки її загальної ефективності.

Моніторинг дозволяє забезпечити:

- високу якість освітнього або іншого процесу через своєчасне виявлення проблем та внесення коригувань.
- обґрунтованість управлінських рішень на основі реальних даних та аналізу.
- підвищення прозорості та відповідальності організації перед зацікавленими сторонами.
- сприяння постійному вдосконаленню та інноваціям у діяльності організації.

Методологічні аспекти моніторингової діяльності стосуються наукових і практичних підходів, принципів, методів та інструментів, які використовуються для організації та проведення моніторингу. Методологія визначає, як слід організовувати процес моніторингу, які методи застосовувати для збору та аналізу даних, а також яким чином інтерпретувати результати для прийняття обґрунтованих рішень.

Основні методологічні аспекти моніторингової діяльності:

1. Принципи моніторингової діяльності

- системність: моніторинг має охоплювати всі елементи та рівні системи, що підлягає оцінці. він повинен бути інтегрованим процесом, який включає різні аспекти діяльності;
- об'єктивність: всі дані, зібрані під час моніторингу, повинні бути надійними та достовірними. використання об'єктивних критеріїв та стандартів для оцінки забезпечує точність результатів;
- регулярність: моніторингова діяльність повинна проводитися регулярно для відстеження динаміки змін та своєчасного виявлення відхилень;
- прозорість: процедури моніторингу, а також його результати повинні бути доступними для всіх зацікавлених сторін, що забезпечує довіру до процесу та результатів;
- орієнтація на результат: моніторинг повинен бути спрямований на досягнення конкретних цілей та покращення результатів діяльності.

2. Методи збору даних:

- кількісні методи: використовуються для збору числових даних, які можна піддати статистичному аналізу. До таких методів належать анкетування, тестування, оцінка показників діяльності (наприклад, відсоток успішності учнів);
- якісні методи: застосовуються для отримання глибшого розуміння процесів та явищ. Це можуть бути інтерв'ю, спостереження, фокус-групи, аналіз документів тощо;

- комбіновані методи: поєднання кількісних і якісних підходів для отримання комплексного уявлення про об'єкт моніторингу.

3. Інструменти моніторингу:

- анкети та опитувальники: широко використовуються для збору даних про думки, ставлення та поведінку різних груп людей;
- тести та контрольні роботи: використовуються для оцінки рівня знань, умінь та навичок, особливо в освітньому контексті;
- спостереження: метод, який передбачає безпосередній збір даних шляхом спостереження за процесами або діяльністю у реальному часі;
- електронні системи моніторингу: використання інформаційно-комунікаційних технологій для автоматизованого збору та аналізу даних (наприклад, електронні журнали, платформи для проведення опитувань).

4. Аналіз і інтерпретація даних:

- статистичний аналіз: застосування статистичних методів для обробки кількісних даних, що дозволяє визначити тенденції, кореляції, та відхилення від норми;
- контент-аналіз: використовується для аналізу текстових або візуальних даних, таких як відповіді на відкриті питання в анкетах, документи, звіти тощо;
- SWOT-аналіз: метод, який використовується для оцінки сильних і слабких сторін, можливостей та загроз, пов'язаних з об'єктом моніторингу.

5. Інтерпретація результатів:

- оцінка відповідності цілям: аналіз результатів моніторингу в контексті запланованих цілей та завдань. визначення, чи були досягнуті поставлені цілі;
- розробка рекомендацій: на основі аналізу результатів розробляються рекомендації для поліпшення якості діяльності, коригування стратегій та підходів;
- інформування зацікавлених сторін: результати моніторингу та рекомендації повинні бути доведені до відома всіх зацікавлених сторін,

включаючи адміністрацію, педагогів, батьків та інших учасників процесу.

На основі зазначених критеріїв оцінювання моніторингової діяльності у початковій школі можна зробити такі висновки:

Для ефективного оцінювання моніторингової діяльності важливо застосовувати комплексний підхід, який охоплює як навчальні досягнення, так і емоційний, психологічний комфорт учнів. Це дозволяє створити повну картину якості навчального процесу.

Результати моніторингу мають бути основою для подальшого вдосконалення навчального процесу, зокрема шляхом індивідуалізації навчання. Вчителі повинні враховувати особисті потреби та темп розвитку кожного учня.

Залучення батьків до навчального процесу є ключовим фактором у забезпеченні успіху учнів. Постійна взаємодія та інформування батьків сприяють кращій підтримці учнів вдома та більш ефективній роботі в школі.

Організаційно-педагогічні умови, такі як матеріально-технічне забезпечення та професійний розвиток педагогів, мають значний вплив на якість освіти. Постійне вдосконалення цих умов сприятиме підвищенню ефективності навчання.

Моніторинг має бути не лише інструментом контролю, але й засобом для виявлення сильних і слабких сторін навчального процесу. Результати моніторингу мають використовуватися для коригування та покращення освітньої діяльності.

Оцінка мотивації та емоційного стану учнів допомагає забезпечити позитивний психологічний клімат у класі, що є важливою передумовою для успішного навчання. Створення умов для підтримки та підвищення мотивації учнів є необхідним для їхнього всебічного розвитку.

Таким чином, ефективний моніторинг у початковій школі сприяє не лише оцінці поточних результатів, але й є основою для сталого розвитку освітнього процесу та забезпечення гармонійного розвитку учнів.

Оцінка ефективності моніторингової діяльності в початковій школі є

важливим інструментом для забезпечення високої якості освіти. Вона дозволяє виявити сильні та слабкі сторони процесу моніторингу, прийняти обґрунтовані рішення щодо його вдосконалення та забезпечити більш ефективне управління школою. Ефективний моніторинг сприяє не лише досягненню високих результатів у навчанні, але й загальному розвитку школи як освітнього закладу, орієнтованого на постійне покращення та інновації.

Мета розробленого Положення полягає в тому, що воно регулює порядок проведення моніторингу якості освіти та освітньої діяльності в закладі загальної середньої освіти, визначає основні принципи, цілі, завдання, процедури та відповідальність за проведення моніторингу.

Об'єктами моніторингу є учні, педагоги, навчальні програми, методики викладання, рівень забезпеченості освітнього процесу, інфраструктура, управлінські процеси та інші аспекти, що впливають на якість освіти.

Предметом моніторингу є рівень знань, умінь та навичок учнів, ефективність навчальних програм і методик, відповідність освітнього процесу державним стандартам, а також інші показники, що впливають на якість освітньої діяльності.

Моніторинг здійснюється відповідно до законодавства України в сфері освіти, нормативних актів Міністерства освіти і науки України, а також внутрішніх документів Закладу.

Моніторинг проводиться на постійній основі, охоплюючи всі ключові аспекти освітнього процесу.

Дані, зібрані під час моніторингу, повинні бути достовірними, надійними та максимально об'єктивними.

Всі етапи моніторингу мають бути зрозумілими та доступними для учасників освітнього процесу.

Моніторингова система має бути гнучкою та здатною швидко реагувати на зміни в освітньому середовищі.

Суб'єкти моніторингу: адміністрація школи, педагогічний колектив,

методичні об'єднання, батьки, зовнішні експерти.

Положення про моніторинг якості освіти є потужним інструментом для реалізації системного підходу до оцінки та вдосконалення освітнього процесу. Залучення різних учасників процесу, таких як батьки, зовнішні експерти, а також організацій, що займаються незалежним оцінюванням, дозволяє забезпечити об'єктивність і прозорість в оцінці якості освіти. Це не лише дає змогу ефективно контролювати процеси навчання, але й сприяє створенню умов для безперервного розвитку та вдосконалення освітнього середовища.

KÖVETKEZTETÉSEK

A munkámban bemutatott elméleti alapok olyan szilárd alapot képeznek, melyek lehetővé teszik egy hatékony és eredményes általános iskolai minőségirányítási rendszer megteremtését. E rendszer célja nem csupán az iskolai teljesítmény színvonalának emelése, hanem a tanulók sikeres fejlődésének előmozdítása is, hozzájárulva így az oktatás minőségének folyamatos javulásához.

A monitoring tevékenység az alábbi alapvető szempontok köré összpontosul:

- ✓ Folyamatos figyelemmel kísérés: Olyan adatok valós idejű gyűjtése és elemzése, amelyek egy adott rendszer vagy folyamat működésére vonatkoznak.
- ✓ Teljesítményértékelés: A tervezett célok elérésének mértéke, valamint a folyamatok megfelelése a meghatározott szabványoknak és kritériumoknak.
- ✓ Problémák feltárása: A tervtől vagy szabványoktól való eltérések felismerése és ezen eltérések okainak alapos meghatározása.
- ✓ Korrekciós lépések: Olyan intézkedések kidolgozása és végrehajtása, amelyek célja a felmerült problémák orvoslása és a tevékenység minőségének javítása.

A monitorozási tevékenységek többféle kritérium szerint csoportosíthatók:

1. *A megfigyelés tárgya alapján:*

- ✓ Oktatási monitoring: Az oktatási folyamat minősége, az oktatási célok elérése, valamint az oktatási programok hatékonyságának értékelése.
- ✓ Pénzügyi monitoring: A pénzügyi források felhasználásának felügyelete, a költséghatékonyság vizsgálata.
- ✓ Környezeti monitoring: A környezet állapotának és a szervezet tevékenységének környezetre gyakorolt hatásának figyelemmel kísérése.
- ✓ Szociális monitoring: A társadalmi összetevők értékelése, a személyzet és más érintettek elégedettségének vizsgálata.

2. *A gyakoriság szerint:*

- ✓ Állandó (rendszeres) monitorozás: Folyamatos figyelemmel kísérés, amely a folyamatok és azok dinamikájának állandó ellenőrzését jelenti.
- ✓ Időszakos monitorozás: Meghatározott időközönként, például évente vagy negyedévente végzett értékelés, amely lehetőséget ad a jelentések készítésére vagy stratégiai döntések meghozatalára.
- ✓ Egyszeri monitoring: Alkalmi értékelés, amely egy adott esemény vagy szempont – mint például egy új projekt megvalósításának eredményei – tanulmányozására összpontosít.

3. *A megvalósítás módja szerint:*

- ✓ Mennyiségi monitoring: Különböző mennyiségi adatok, mint például statisztikák, mutatók és becslések gyűjtése és elemzése.
- ✓ Kvalitatív monitoring: A tevékenységek minőségi aspektusainak vizsgálata, például vélemények, értékelések, interjúk, kérdőívek vagy megfigyelések által nyert viselkedési minták elemzése.

4. *A megvalósítás szintje szerint:*

- ✓ Belső monitoring: A szervezeten belül végzett önálló értékelés, amely saját tevékenységek és folyamatok felülvizsgálatára irányul.
- ✓ Külső monitoring: Külső szervezetek vagy szakértők által végzett értékelés, független szakmai elemzés céljából.

5. *Az ellenőrzés célja szerint:*

- ✓ Formative monitoring: A célja a munkafolyamatok azonnali hiányosságainak felismerése és kijavítása, hogy a végeredmény javuljon.
- ✓ Szummatív monitoring: A tevékenység összegzésére és általános hatékonyságának értékelésére szolgál, amely az összes végrehajtott tevékenység eredményét vizsgálja.

A monitorozás biztosítja a következő alapvető tényezőket:

- ✓ Az oktatási vagy más egyéb folyamatok magas színvonalának fenntartását, melyet a problémák időben történő felismerése és a szükséges kiigazítások alkalmazása eredményez.

- ✓ A vezetői döntések megalapozottságának erősödését, amelyek valós adatokon és gondos elemzéseken alapulnak.
- ✓ A szervezet átláthatóságának és felelősségvállalásának növekedését, elősegítve ezzel a stakeholders (érintettek) bizalmának megőrzését.
- ✓ A folyamatos fejlődés és innováció dinamizálódását a szervezet tevékenységi körében, ösztönözve az előrehaladást és az alkalmazkodást.

A monitoring tevékenység módszertani vonatkozásai a monitoring megszervezéséhez és lebonyolításához használt tudományos és gyakorlati megközelítésekre, elvekre, módszerekre és eszközökre vonatkoznak. A módszertan meghatározza, hogy a monitoring folyamatot hogyan kell megszervezni, milyen módszereket kell alkalmazni az adatgyűjtéshez és elemzéshez, valamint az eredmények értelmezését a megalapozott döntések meghozatalához.

A monitoring tevékenységek fő módszertani vonatkozásai:

1. A monitoring tevékenység elvei

- rendszerszintű: a felmérésnek ki kell terjednie az értékelendő rendszer minden elemére és szintjére. Integrált folyamatnak kell lennie, amely magában foglalja a tevékenység különböző aspektusait;
- objektivitás: az adatgyűjtés során szerzett minden információnak megbízhatónak és hitelesnek kell lennie. Az értékelés során alkalmazott objektív kritériumok és standardok biztosítják, hogy az eredmények pontosak és hitelesek legyenek, ezáltal garantálva a monitoring folyamatának megalapozottságát.
- szabályszerűség: a változások dinamikájának nyomon követése és az eltérések kellő időben történő észlelése érdekében monitoring tevékenységeket kell rendszeresen végezni;
- átláthatóság: a monitoring eljárásoknak és annak eredményeinek minden érdekelt fél számára hozzáférhetőnek kell lenniük, ami biztosítja a folyamatba és az eredményekbe vetett bizalmat;

- eredményorientáltság: a monitoringnak mindenképpen arra kell összpontosítania, hogy meghatározott célokat valósítson meg, miközben a teljesítmény folyamatos növelésére törekszik.

2. Adatgyűjtési módszerek:

- kvantitatív módszerek: statisztikai elemzésnek alávethető számszerű adatok gyűjtésére szolgál. Ilyen módszerek a kérdőívek, a tesztelés, a teljesítménymutatók (például a tanulók sikerességének százalékos aránya) értékelése;

- kvalitatív módszerek: folyamatok és jelenségek mélyebb megértése. Ezek lehetnek interjúk, megfigyelések, fókuszcsoportok, dokumentumelemzés stb.;

- kombinált módszerek: kvantitatív és minőségi megközelítések kombinációja, hogy átfogó képet kapjunk a megfigyelési objektumról.

3. Monitoring eszközök:

- kérdőívek és kérdőívek: széles körben használják a különböző embercsoportok véleményére, attitűdjére és viselkedésére vonatkozó adatok gyűjtésére;

- tesztek és ellenőrző dolgozatok: a tudás, készségek és képességek szintjének felmérésére szolgálnak, különösen oktatási környezetben;

- megfigyelés: folyamatok vagy tevékenységek valós idejű megfigyelésével történő közvetlen adatgyűjtést magában foglaló módszer;

- elektronikus felügyeleti rendszerek: információs és kommunikációs technológiák alkalmazása automatizált adatgyűjtéshez és elemzéshez (például elektronikus folyóiratok, felmérési platformok).

4. Adatok elemzése és értelmezése:

- statisztikai elemzés: statisztikai módszerek alkalmazása kvantitatív adatok feldolgozására, amely lehetővé teszi trendek, összefüggések, a normától való eltérések meghatározását;

- tartalomelemzés: szöveges vagy vizuális adatok elemzésére szolgál, mint például kérdőívekben, dokumentumokban, jelentésekben stb. adott nyitott kérdésekre adott válaszok;

- SWOT elemzés: a monitorozás tárgyához kapcsolódó erősségek és gyengeségek, lehetőségek és veszélyek felmérésére szolgáló módszer.

5. Az eredmények értelmezése:

- A céloknak való megfelelés vizsgálata: a tervezett célok és célkitűzések fényében történik az eredmények elemzése, annak megállapítása, hogy a kitűzött célok valóban megvalósultak-e.

- Ajánlások kidolgozása: az eredmények alapos elemzése alapján olyan javaslatokat dolgoznak ki, amelyek elősegítik a tevékenységek minőségének javítását, valamint a stratégiák és megközelítések finomítását.

- Az érdekelt felek tájékoztatása: a monitoring eredményeit és az ezekből származó ajánlásokat minden érintett fél számára hozzáférhetővé kell tenni, beleértve az intézmény vezetését, a pedagógusokat, a szülőket és minden egyéb résztvevőt.

Az általános iskolai monitoring tevékenység értékelésére vonatkozó meghatározott kritériumok alapján a következő következtetések vonhatók le:

A monitoringtevékenységek hatékony értékeléséhez olyan átfogó megközelítést kell alkalmazni, amely kiterjed mind az oktatási eredményekre, mind a tanulók érzelmi és pszichológiai kényelmére. Ez lehetővé teszi, hogy teljes képet alkosson az oktatási folyamat minőségéről. A monitoring eredményeinek az oktatási folyamat további finomhangolására kell szolgálniuk, különösen az oktatás személyre szabásának érdekében. A pedagógusoknak figyelembe kell venniük a tanulók egyéni szükségleteit és fejlődési tempóját. Az oktatási folyamatba való szülői bevonás kulcsfontosságú tényező a tanulók sikeres előrehaladásának biztosításában. A folyamatos kommunikáció és tájékoztatás lehetőséget biztosít arra, hogy a szülők támogassák gyermeküket otthon, elősegítve ezzel a hatékonyabb iskolai munkát.

A pedagógusok tárgyi és technikai támogatása, valamint szakmai fejlődésük biztosítása döntő hatással van az oktatás minőségére. E feltételek folyamatos javítása hozzájárul az oktatási munka eredményességének növeléséhez. A

monitorozás tehát nem csupán ellenőrzési eszközként funkcionál, hanem lehetőséget ad az oktatási folyamat erősségeinek és gyengeségeinek feltárására. A monitoring során szerzett adatokat arra kell használni, hogy az oktatási tevékenységeket korrigáljuk és fejlesszük. A tanulók motivációjának és érzelmi állapotának felmérése alapvető fontosságú a pozitív pszichológiai légkör megteremtésében az osztályteremben, amely elengedhetetlen a sikeres tanuláshoz. A tanulói motivációt támogató környezet megteremtése hozzájárul fejlődésük átfogó előmozdításához.

Az általános iskolai monitorozás tehát nem csupán az aktuális eredmények értékelésére szolgál, hanem az oktatási folyamat fenntartható fejlődésének és a tanulók harmonikus fejlődésének alapját képezi. A monitorozás hatékonyságának értékelése az oktatás magas színvonalának fenntartásának kulcsfontosságú eszköze. Lehetővé teszi a nyomon követési folyamat erősségeinek és gyengeségeinek azonosítását, alapot adva a szükséges fejlesztések meghozatalához, és elősegíti az iskola irányításának hatékonyságát. A sikeres monitorozás nemcsak a kiemelkedő tanulmányi eredmények eléréséhez járul hozzá, hanem hozzájárul az iskola, mint az állandó fejlődésre és innovációra összpontosító intézmény, általános fejlődéséhez is.

A kidolgozott Szabályzat célja, hogy szabályozza az általános közép fokú oktatási intézményben folyó oktatás és nevelési-oktatási tevékenység minőségének ellenőrzésének rendjét, meghatározza az ellenőrzés főbb elveit, céljait, feladatait, eljárásait és felelősségét.

A monitorozás tárgyai a diákok, a tanárok, a tantervek, az oktatási módszerek, az oktatási folyamat biztonságának szintje, az infrastruktúra, a menedzsment folyamatok és egyéb, az oktatás minőségét befolyásoló szempontok. A monitorozás tárgyát képezi a tanulók tudásszintje, képességei és készségei, az oktatási programok és módszerek hatékonysága, valamint az oktatási folyamat állami szabványoknak való megfelelése, továbbá minden egyéb mutató, amely hatással van az oktatási tevékenységek minőségére. Ezt a folyamatot Ukrajna oktatási jogszabályaival, az Oktatási és Tudományos Minisztérium normatív aktusaival,

valamint az intézmény belső dokumentumaival összhangban végzik. A monitorozás folyamatosan zajlik, és az oktatási folyamat minden kulcsfontosságú aspektusát átfogja. A monitoring során gyűjtött adatoknak nemcsak megbízhatónak, hanem hitelesnek és a lehető legobjektívebbnek kell lenniük. Minden monitorozási szakasznak egyértelműnek és hozzáférhetőnek kell lennie az oktatási folyamat valamennyi résztvevője számára. A monitorozó rendszernek rugalmasnak kell lennie, és gyorsan alkalmazkodnia kell az oktatási környezet változásaihoz. A monitorozás alanyai közé tartoznak az iskolavezetés, a tantestület, a módszertani egyesületek, a szülők és külső szakértők.

Az oktatás minőségének ellenőrzésére vonatkozó szabályozás rendkívül fontos eszközként szolgál az oktatási folyamat értékelésének és fejlesztésének szisztematikus megközelítéséhez. A folyamat különböző résztvevőinek, mint a szülőknek, külső szakértőknek, valamint a független értékelést végző szervezeteknek a bevonása lehetővé teszi az objektivitás és átláthatóság garantálását az oktatás minőségének megítélésében. Ez nem csupán a tanulási folyamatok hatékony irányítását segíti elő, hanem hozzájárul az oktatási környezet folyamatos fejlődésének és javulásának biztosításához is.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Анненкова І. П. Кваліметрична модель моніторингу якості освіти в закладі вищої освіти. *Інноваційна педагогіка*. 2021. Вип. 38. С. 210–214.
2. Баєва О. Теоретичні основи формування системи управління якістю на підприємстві. *Економічний простір*, (190), 2024. С. 132–135.
3. Байназарова О. Система моніторингу якості освіти на регіональному рівні. *Моніторингові дослідження як інформаційна база в системі управління якістю освіти*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Луцьк: Волинський інститут післядипломної педагогічної освіти, 2005. 129 с.
4. Білик О. Управлінський моніторинг у системі оцінювання якості освіти. *Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Екологія. Публічне управління та адміністрування»*. 2023. URL: <https://journals.academ.vinnica.ua/index.php/eco-pa/article/view/40>
5. Бобровський М.В., Горбачов С.І., Заплотинська О.О., Ліннік О. О. Рекомендації до побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти. 2-ге видання, перероб. і доп. Київ, Державна служба якості освіти, 2021. 350 с.
6. Бортнюк І. Моніторинг якості освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2021. № 6. С. 150 –160.
7. Внутрішній моніторинг результатів навчання учнів – інструмент для покращення якості освіти в руках директора школи. URL: <https://sqe.gov.ua/vnutrishniy-monitoring-rezultativ-n/> (дата звернення: 10.08.2024).
8. Волкова Н.П. Інтерактивні технології навчання у вищій школі: навчально-методичний посібник. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. 360 с.
9. Гриневич Л. Організаційно-методичні засади побудови системи моніторингу якості освіти на регіональному рівні: на прикладі центру

моніторингу столичної освіти м.Києва: наук.-метод.посібник. К.: Київ. ун-т імені Б.Гринченка, 2011. 112 с.

10. Денисова Л. Моніторинг сформованості готовності до професійної діяльності майбутніх магістрів фізичної культури і спорту в умовах сучасної парадигми вищої освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2021. № 7. С. 48–59.

11. Єгорова І. В. Моніторинг та оцінювання якості освіти : навчально-методичний посібник до курсу. Івано-Франківськ, 2021. 141 с.

12. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 10.08.2024).

13. Іванова В. В. Психологія дитяча: навчально-методичний посібник для самостійної роботи. Мукачево: МДУ, 2019. 104 с.

14. Канібєкова Д. Т, Баєва О. І. Управління якістю на фармацевтичному виробництві. *Актуальні проблеми розвитку галузевої економіки та логістики* : матеріали VI міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 25–26 жовтня 2018 р. Харків : НФаУ, 2018. С. 221–223.

15. Карамишев В., Гришина Н. М., Грибко О. В., Ревенко Т. В. та ін. Теоретико-методичні засади забезпечення якості освіти : монографія за заг. ред. д.держ.упр., проф. Д. В. Карамишева. Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2020. 180 с.

16. Ковальчук О. М. «Практичне впровадження алгоритму моніторингових досліджень у системній роботі заступника директора з НВР». URL: <https://vseosvita.ua/library/embed/0100313h-b3ee.docx.html> (дата звернення: 10.08.2024).

17. Коломійцева А. Ф. Моніторинг як практичний інструмент управління закладом освіти і прогнозування його подальшого розвитку. URL: <http://www.myshared.ru/slide/1212556/> (дата звернення: 10.08.2024).

18. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. Відомості Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 10.08.2024).

19. Копчук-Кашецька М. С. Морально-етичні цінності молодших школярів і соціально-педагогічні умови їх виховання. *Сучасний виховний процес: сутність та інноваційний потенціал*: матеріали звіт. наук.-практ. конф. Ін-ту проблем виховання НАПН України за 2019 рік. Вип. 8. Івано-Франківськ: НАІР, 2020. С. 128–130.
20. Лозова А. Ю. Вплив війни з Росією на соціальний інститут сім'ї. Матеріали VIII Міждисциплінарної науково-практичної конференції студентів і молодих вчених «Актуальні питання сучасного соціогуманітарного знання», м. Харків. С. 89–90.
21. Лукіна Т. О. Управління якістю загальної середньої освіти: навчальнометодичний посібник. Київ.: Педагогічна думка, 2020. 230 с.
22. Ляшенко О.І., Лукіна Т.О., Булах І.Є., Мруга М.Р. Методика і технології оцінювання діяльності загальноосвітнього навчального закладу : посібник. Київ : Педагогічна думка, 2012. 160 с.
23. Матеріально-технічне забезпечення. URL: <https://svpu.lviv.ua/material-support/> (дата звернення: 10.08.2024).
24. Мішеніна Г. А. Моніторинг і оцінювання управлінської діяльності : конспект лекцій для студентів спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» всіх форм навчання / Г.А. Мішеніна, Я.В. Кобушко. Суми : СумДУ, 2022. 138 с.
25. Моніторинг якості освіти у ЗЗСО. URL: <https://oplatforma.com.ua/article/2773-montoring-yakost-osvti-u-zzso>. (дата звернення: 10.08.2024).
26. Моніторинг якості освіти. 2020. URL: https://obdarovanist.kh.ua/monitoring_jakosti_osviti/ (дата звернення: 10.08.2024).
27. Моніторинг якості освіти. URL: <https://www.sarny-lyceum.com/%D0%BA%D0%BE%D0%BF%D0%B8%D1%8F-> (дата звернення: 10.08.2024).
28. Моніторингові дослідження. URL:

<https://sqe.gov.ua/diyalnist/monitoringovi-doslidzhennya/> (дата звернення: 10.08.2024).

29. Новікова М. М., Кондратенко Н. О., Боровик М. В. та ін. Теоретичні основи забезпечення якості прийняття управлінських рішень в умовах європейської інтеграції : монографія; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : «Друкарня Мадрид», 2020. 335 с.

30. Онопрієнко О. В. Інструментарій оцінювання результатів компетентісно орієнтованого навчання молодших школярів: методичний посібник. Київ : КОНВІ ПРИНТ, 2020. 72 с.

31. Організаційно-методичне забезпечення моніторингових досліджень якості загальної середньої освіти : Монографія / За ред. Ляшенко О.І. К. : Педагогічна думка, 2011. 160 с.

32. Пащенко М. Ю., Красноштан І. В. Психологія розвитку: Підручник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 158 с.

33. Положення про внутрішньошкільний моніторинг якості освітнього процесу. URL: <http://surl.li/zvkfqb> (дата звернення: 10.08.2024).

34. Попович Т.М. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Управління якістю». URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38452/1/upravlinnja.jakistju.pdf> (дата звернення: 10.07.2024).

35. Права та обов'язки батьків здобувачів освіти. URL: <http://surl.li/epcsqt> (дата звернення: 18.08.2024).

36. Приходько В. М. Моніторинг якості освітньої діяльності загальноосвітнього навчального закладу: педагогічні основи й управлінський аспект : монографія. Запоріжжя, 2011. 460 с.

37. Про затвердження Порядку проведення моніторингу якості освіти : Наказ МОН № 54 від 16.01.2020 року. 2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0154-20#Text>. (дата звернення: 09.07.2024).

38. Про освіту : Закон України № 2145-VIII від 05.09.2017.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 10.08.2024).

39. Проценко І. І. Моніторинг як інструмент визначення якості освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2015. № 4. С. 247-255.

40. Рижих Ю. Г. Загальна психодіагностика: Навч. посібник. К.: Каравела, 2018. 210 с.

41. Тандура Г. Інструментарій оцінювання якості освіти. URL: <http://school19.zp.ua/wp-content/uploads/docs/printmaterials/feb2011.pdf> (дата звернення: 10.08.2024).

42. Теоретико-методичні засади побудови моніторингових систем оцінювання якості загальної середньої освіти: монографія / за ред. О.І. Ляшенка, Ю.О. Жука. К.: ТОВ «КОНВІ ПРИНТ», 2018. 160 с.

43. Теоретико-методичні засади побудови моніторингових систем оцінювання якості загальної середньої освіти: монографія / за ред. О.І. Ляшенка, Ю.О. Жука. К.: ТОВ «КОНВІ ПРИНТ», 2018. 192 с.

44. Управлінський моніторинг. 2022. URL: https://pidru4niki.com/75807/ekonomika/upravlinskiy_monitoring. (дата звернення: 10.08.2024).

45. Управлінські рішення. URL: https://arm.naiaiu.kiev.ua/books/osnovu_menedjmentu/files/Tema_3.pdf (дата звернення: 10.08.2024).

46. Фалько Н. М. Стрес педагога: особливості прояву, діагностика та профілактика. URL: https://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/doc/2010/3_2010/30.pdf (дата звернення: 14.09.2024).

47. Хлебнікова Т., Карпінська К. Моніторинг як складова педагогічної діяльності вчителя. *Grail of Science*, (28), 2023. <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.09.06.2023.12> (дата звернення: 10.08.2024).

48. Хлебнікова Т.М. Кваліметричний підхід до оцінювання рівня

моніторингу управління якістю роботи персоналу організації. *Розвиток системи управління організацією*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю. 19–20 травня 2022, Харків, Україна. С. 237–244.

49. Хлебнікова Т.М. Моніторинг як засіб діагностико-технологічного підходу в управлінні процесом навчання. *Завуч*, (17–18), 2014. С. 40–57.

50. Швардак М. В. Моніторинг якості освіти: конспекти лекцій [для студентів денної та заочної форм навчання ОС «Магістр» спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» (спеціалізація «Управління закладами освіти»)]. Укладач. Мукачево: МДУ, 2020. 108 с.

51. Шереметинська О. В. Формування системи якості підприємства. *Приазовський економічний вісник*. 2021. No 1(24). URL: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2021-1-24> (дата звернення: 11.09.2024).

Звіт про перевірку схожості тексту Identific

Назва документа:

Безкаравайна Інна Василівна.pdf

Ким подано:

Greba Ildikó

Дата перевірки:

2025-01-13 11:03:30

Дата звіту:

2025-01-13 11:19:37

Ким перевірено:

I + U + DB + P + DOI

Кількість сторінок:

96

Кількість слів:

16986

Схожість 4%	Збіг: 8 джерела	Вилучено: 0 джерела
Інтернет: 8 джерела	DOI: 0 джерела	База даних: 0 джерела
Перефразовування 1%	Кількість: 8 джерела	Перефразовано: 192 слова
Цитування 1%	Цитування: 11	Всього використано слів: 169
Включення 0%	Кількість: 0 включення	Всього використано слів: 0
Питання 0%	Замінені символи: 0	Інший сценарій: 5 слова